

weekly.meest.com

MeestWeekly

КОЛИ З'ЯВЛЯТЬСЯ УКРАЇНСЬКІ РАКЕТИ ДО PATRIOT?

Читайте с. 4

УКРАЇНЦІ ЗМІНЮЮТЬ АРМІЇ НАТО

Велика Британія та Нідерланди переглядають підходи до розбудови своїх збройних сил с. 9

«ТРАМП ЛЮБИТЬ ПЕРЕМОЖЦІВ»

Його нові заяви заспокоїли союзників по НАТО

с. 15

A-TEAM
Home Care

**Over
\$2,000
in Bonuses**

**ЗАПРОШУЄМО НА
РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ
ЗА ЛІТНИМИ ЛЮДЬМИ**

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати
за своїми близькими та рідними.

215-302-9292

КОЛИ З'ЯВЛЯТЬСЯ УКРАЇНСЬКІ РАКЕТИ ДО PATRIOT?

■ Євген Клен

Україна відчуває нестачу американських протиракетних комплексів Patriot, унаслідок чого її міста практично стають беззахисними перед російськими ракетними обстрілами. Ці системи мають особливе значення для української протиповітряної оборони (ППО), зокрема через здатність перехоплювати балістичні ракети. Постачання ракет від союзників обмежене через війну США з Іраном та повільні темпи виробництва.

Проте Дональд Трамп пообіцяв надати Україні ліцензію на складання власних ракет для Patriot. Однак швидко втілити цю пропозицію в життя нереально. «Така угода може наштотхнутися на бюрократичні та регуляторні завади, зокрема отримання схвалення американського Конгресу», — прогнозує The War Zone. «Бюрократичні перешкоди доведеться долати. Проте темпи визначатимуться передачею технологій і ланцюжком постачання. Я впевнений, що Україна вже визначила основні компоненти, необхідні для цього. Але постачання складних компонентів, мікросхем і друкованих плат може уповільнити процес», — заявив Девід Шенк, полковник Армії США у відставці.

Bloomberg також вважає, що реалізація такого рішення буде тривалим і складним процесом. Адже йдеться не лише про політичний дозвіл, а й про технічні, виробничі та безпекові питання. Для запуску виробництва потрібні ліцензії, участь оборонних компаній, захищені виробничі потужності, доступ до компонентів і налагоджені ланцюжки постачання.

Крім того, в американському Інституті вивчення війни (ISW) наголосили, що наразі незрозуміло, ідеться про ліцензування на виробництво потужніших PAC-3 чи простіших PAC-2. Там зазначили, що Збройні сили України (ЗСУ) доволі успішно перехоплюють крилаті ракети та безпілотні літальні апарати (БПЛА), але мають труднощі з перехопленням балістики через

недостатнє постачання ракет-перехоплювачів.

«На відміну від США та союзників, ЗСУ використовують свої перехоплювачі Patriot для протидії балістичним ракетам і не витрачають їх на БПЛА великої дальності й крилаті ракети», — відзначив Джастін Бронк із Королівського інституту об'єднаних служб у Лондоні (Велика Британія). «Хоча система Patriot зазвичай використовує до трьох перехоплювачів для знищення однієї балістичної ракети, Україна застосовує лише один, — зауважив Валерій Романенко, провідний науковий співробітник Державного музею авіації. — Проте це знижує шанси на перехоплення». «Часто доводиться покладатися на операторів-людей, адже автоматизовані системи можуть випустити значно більше ракет для знищення однієї цілі», — пояснив Юрій Ігнат, пресофіцер Військово-повітряних сил України.

Вадим Скібіцький, заступник начальника Головного управління розвідки Міністерства оборони України, акцентував, що Російська Федерація (РФ) може виробляти по 60—65 балістичних ракет «Іскандер» на місяць. «Москва спробує скористатися цією прогалиною, перш ніж Київ зможе виробити власні ракети-перехоплювачі для Patriot, і посилює удари балістикою, щоб завдати максимальної шкоди», — відмітили в ISW.

«Незабаром до України надійде новий пакет ракет-перехоплювачів PAC-3 для систем Patriot. Але цього все ще недостатньо,

тому доводиться «вичавлювати» з інших країн по 10—20 ракет», — поділився Володимир Зеленський.

Виробництво ракет до таких комплексів є високотехнологічним і залежить від американських виробників та їхніх можливостей. Lockheed Martin, один із найбільших світових виробників зброї, наразі продукує лише близько 650 ракет PAC-3 MSE на рік. «Такі терміни зумовлені фізичними виробничими обмеженнями: тривалим часом затвердіння, необхідним для твердопаливних ракетних двигунів, а також складним багаторічним процесом атестації будь-якого нового постачальника компонентів», — роз'яснили в українському Інституті досліджень зовнішньої політики.

Основне вузьке місце полягає в тому, що компанія Boeing виробляє активні радіолокаційні головки самонаведення для кожної ракети PAC-3 MSE лише на одному підприємстві, і 2025 року відвантажила всього близько 650—700 таких головок. «Тож питання, чи зможе Україна отримати ці компоненти, навіть маючи ліцензію на виробництво перехоплювачів, є надзвичайно важливим», — указав портал TWZ.

Та коли Україна зможе зібрати всі компоненти, їй ще знадобиться місце, де їх можна буде скласти в працездатну зброю. «З огляду на постійні обстріли з боку РФ Україна розосереджує значну частину свого виробництва озброєння. Однак це може виявитися неоптимальним для виробництва достатньої кіль-

кості перехоплювачів для Patriot. І будь-який великий об'єкт, спеціально побудований чи переобладнаний з цією метою, стане головною ціллю ворога», — застерегли експерти.

І навіть якщо Україна знайде безпечне місце, можливо, під землею, їй знадобляться люди для виконання роботи, що викликає побоювання витоку даних. «Імовірність того, що дані або обладнання можуть потрапити до рук ворога, є проблемою для країни, яка перебуває у стані війни зі своїм сусідом, і ці ризики зростають у разі появи досконаліших модифікацій цієї зброї, якот PAC-3», — констатували фахівці.

Водночас у TWZ підкреслили, що хоча пропозиція Трампа не вирішить гостру потребу України в перехоплювачах, проте стати виробником ракет для Patriot, навіть після війни, було б величезною перемогою для Києва. Це забезпечило б Україні рівень безпеки, якого їй зараз бракує, а можливість потенційного експорту частини ракет також дала б поштовх економіці. Крім того, це ще дужче зміцнило б позиції України як виробника високотехнологічної зброї.

Павло Нарожний, засновник благодійної організації «Реактивна пошта», прогнозує, що після налагодження виробництва перша ракета може зійти з конвеєра через рік-півтора. Проте для виробництва цих ракет потрібні рідкісноземельні метали, які є лише в Китаю. Сергій Безкрестнов, радник міністра

оборони України, також припускає, що виробництво може затягнутися на рік і довше.

Тож українська оборонна компанія Fire Point працює над створенням системи протиракетної оборони вітчизняного виробництва. Система пройде льотні випробування вже незабаром. Дешеві балістичні ракети, які розробляє естонська компанія Frankenburg Technologies, також наразі ще не пройшли бойові випробування і потребуватимуть часу для виходу на ринок.

«Європа може розвинути свою конкурентну систему ППО, здатну замінити американські Patriot, за умови, якщо співпрацюватиме з Україною», — заявив військовий аналітик Олександр Мусієнко. — Але для цього потрібна активізація партнерів, європейські інвестиції та український потенціал. Тоді це стане цілком реальним. Ба більше, іншого виходу немає, тому що систем Patriot дуже бракує». На його думку, Україна могла б і самостійно створити свою систему ППО, але потрібне відповідне фінансування цієї програми.

Та Сергій Безкрестнов запевнив, що виробництво ракет для комплексів Patriot в Україні цілком можливе. «Не слухайте песимістів. Разом із технологічними карти виробничих процесів, проводять навчання фахівців, надають всі контакти постачальників. І на допомогу до нас прийдуть консультанти», — розповів він.

MeestWeekly

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.
President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation.
The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854, Tel.: 862-682-4224
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: https://weekly.meest.com/us

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірної.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/пів року.

Please, pay your subscription to:
Чeki й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200,
Piscataway, NJ 08854

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, УНІАН, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТОН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

І ПОЗИТИВ, І НЕГАТИВ

Україна досягає певних успіхів на фронті, але й має низку проблем

■ Петро Йосип

Світові експерти оцінюють успіхи українців і втрати росіян.

ОЦІНКА FINANCIAL TIMES

Від початку повномасштабної війни Україну здебільшого сприймали як сторону, що перебуває у значно гіршому становищі. Однак цього року ситуація стала змінюватися, і перевага поступово переходить на користь Києва. Про це написав Мартін Сандбу, економічний оглядач Financial Times.

На його думку, Україна змогла досягти суттєвої технологічної та військової переваги, що поступово змінює баланс сил на фронті. Водночас Російська Федерація (РФ) має клопоти з економікою, а її можливості продовжувати війну без масштабної мобілізації економіки звужуються.

Автор зазначив, що щомісяця російська армія втрачає 30–40 тис. військових. Значною мірою це стало наслідком прориву України у сфері військових технологій. Він також звернув увагу, що РФ поступово втрачає контроль і над окремими територіями. А українські удари по російських об'єктах, зокрема нафтопереробних заводах, обмежили її експортні можливості. Оглядач відмітив, що операції українських сил проти окупаційної адміністрації Криму змусили її запровадити режим надзвичайного стану після перебоїв з електропостачанням і виникненням дефіциту пального.

Відтак економічний потенціал РФ фактично вже вичерпаний. На переконання автора, реальний рівень

інфляції в країні перевищує офіційні показники, що свідчить про відсутність у Москви додаткових ресурсів для підтримання економіки. Російський уряд уже перевищив запланований на цілий рік показник бюджетного дефіциту. Водночас після зростання економіки в першому кварталі 2026-го знову розпочався спад, а значні виплати сім'ям убитих і поранених військових суттєво впливають на макроекономічну ситуацію.

ОЦІНКА ISW

У результаті масштабні наступальні операції окупаційної армії на кількох ділянках фронту зупинилися без жодних територіальних здобутків. Натомість українські військові успішно проводять жорсткі контратаки й методично знищують ворожу логістику глибоко в запіллі ворога, повідомив Інститут вивчення війни (ISW).

На півночі Харківської та Сумської областей російські загарбники недавно марно намагалися прорвати оборону. Українським захисникам удалося зупинити ворога й перейти в контрнаступ біля Козачої Лопані та Земляного Яру. Водночас сили оборони завдали потужних ударів по російському командному пункту та складу пального в Белгородській області.

Схожа ситуація спостерігається і в Донецькій області, де окупанти без успіху штурмували позиції на Слов'янському, Покровському та Новопавлівському напрямках. Не маючи реальних успіхів, російська пропаганда взялася масово створювати інформаційні фальшивки. Зокрема, поширює генеровані

штучним інтелектом відео, у яких розказує про нібито захоплення Покровська й інших населених пунктів. На окупованій частині Запорізької області українські війська продовжують активно руйнувати транспортні шляхи противника. Завдяки точним ударам безпілотних літальних апаратів (БПЛА) й артилерії, удалося частково зруйнувати важливий міст на трасі Ростов—Крим. Також захисники спопелили кілька російських логістичних вантажівок, суттєво ускладнивши забезпечення ворожої групи військ.

Окрему увагу сили оборони зосередили на послабленні військового потенціалу окупантів у Криму. Точні далекобійні удари пошкодили російську систему протиповітряної оборони та критично важливі резервуари з паливом під Феодосією та Керчу. Через ці атаки на окупованому півострові почалися серйозні перебої з електропостачанням, які змусили владу запровадити графіки вимикань.

ОЦІНКА CSIS

Сет Джонс і Райлі МакКейб, аналітики Центру стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS), вважають, що РФ остаточно втратила воєнну ініціативу в Україні, а ціна війни для режиму російського диктатора продовжує зростати. Згідно з оцінками CSIS, від початку повномасштабного вторгнення в лютому 2022-го до червня 2026 року Збройні сили РФ зазнали приблизно 1,4 млн бойових утрат (убитими, пораненими та зниклими безвісти). Із цієї кількості від 400 тис. до 450 тис. становлять безповоротні втрати (мертві).

Експерти наголосили, що ці показники є безпрецедентними: вони більш ніж учетверо перевищують загальні втрати США в усіх війнах після Другої світової війни та більш ніж у дев'ять разів — сукупні втрати СРСР і РФ за цей же період (у т. ч. війни в Афганістані та Чечні). У першій половині ц. р. щомісячні втрати росіян склали від 30 тис. до 34 тис. осіб, що перевищує її здатність вербувати нових солдатів (близько 27 тис. новобранців на місяць). Співвідношення втрат між РФ та Україною, яке більшу частину війни трималося на рівні 2:1 або 3:1, тепер зросло до 8:1.

Джонс і МакКейб констатували, що російський наземний наступ фактично зупинився. Просування окупаційних військ вимірюється десятками метрів на добу, що робить його одним із найповільніших у військовій історії за останнє століття (темпи порівнянні хіба з битвою на Соммі під час Першої світової).

У CSIS підкреслили успішність української кампанії з повітряного переходження, у якій масово використовують БПЛА та ракети. Україна зі свого боку завдавала ударів як по ближніх цілях, так і по глибокому запіллі ворога.

Особливу увагу експерти зосередили на інтеграції штучного інтелекту. Вони згадали приклад українського автономного ударного БПЛА Hornet вартістю 6 тис. USD і радіусом дії до 150 км. Більше як 90 % російських утрат у так званих зонах ураження (завширшки 20–40 км уздовж лінії фронту) є наслідком роботи БПЛА, а не стрілецьких боїв.

МОВОЮ ЧИСЕЛ

Громадяни яких держав загинули за Україну: Колумбія (678), США (124), Грузія (102), Бразилія (98), Білорусь (68), Росія (59), Велика Британія (49), Азербайджан (38), Франція (27), Польща (24), Перу (19), Фінляндія (18), Канада (18), Німеччина (17), Аргентина (17), Іспанія (16), Чехія (15), Швеція (13), Італія (13), Австралія (12).

НЕ ЛИШЕ ПОЗИТИВ

Проте Сергій Безкрестнов (Флеш), радник міністра оборони України, заявив, що, крім позитивних новин про війну з РФ, є і величезна кількість технологічних проблем, які необхідно вирішувати. Першою він назвав відсутність серійного й масового засобу протидії російським керованим авіаційним бомбам.

Росіяни також активізують використання MESH-модемів для розвідки та онлайн-ударів дронами. За словами посадовця, Україна повільно просувається в розробці засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ) проти цієї технології.

Окремо він згадав проблему з атаками дронів на прифронтові зони. «Страждають не лише села, а й Херсон, Харків, Запоріжжя, Суми. Потрібні системи оповіщення та системні заходи щодо боротьби з дронами», — акцентував експерт.

Україні також треба більше тактичних радіолокаційних станцій (РЛС). Адже завдяки їм радіолокаційне поле стає щільнішим і ширшим, а без цього перехоплювачі не працюють. Також Флеш нагадав, що Україні необхідно створити власну балістичну ракету, це радикально змінило б хід війни.

Крім того, торкнувся проблеми відсутності масових і серійних рішень у РЕБ для відеоканалів дронів, адже «ворог випереджає нас тут як у розробках, так і в досвіді застосування».

Радник міністра зазначив, що поки що немає перевірених рішень для захисту середніх ударних літаків і бомбардувальників від зенітних дронів РФ. А це може стати дуже серйозною проблемою, якщо Україна їх не створить.

Також підкреслив, що в Україні відсутній системний технологічний підхід до пошуку та знищення тактичних РЛС росіян, які є «очима» ворога в небі. Флеш зазначив, що необхідні й розробки та рішення у сфері альтернативної навігації для глибоких ударів.

Д О С Л О В А

На фронті загинув Максим Осередчук, колишній продюсер американського телевізійного каналу ABC News. Він захищав Україну в лавах 34-ї окремої бригади української морської піхоти. До команди ABC News приєднався після повномасштабного вторгнення. Супроводжував журналістів телеканалу під час

фільмування в прифронтових регіонах і на фронті. «Макс любив свою роботу, свою країну та своїх товаришів по команді. Він вірив у журналістську місію розповідати історії з найменш доступних куточків своєї країни, які досі зазнають нападів», — ідеться в повідомленні ABC News. Після звільнення з телеба-

чення працював для The New York Times, а кілька місяців тому його мобілізували. За словами колег, патріот не опирався службі й хотів захищати свою родину. Максим Осередчук загинув унаслідок атаки російського дрона. Йому було 30 років. Осиротіла його дев'ятимісячна донька.

СЛУГИ ЧИ ЗЛОЧИНЦІ?

Викриття представників партії Зеленського не вщухають

■ Петро Йосип

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) оголосило підозру 54-річному народному депутату Миколі Тищенку. Йому інкримінують вимагання великого хабаря. Слідчі встановили, що 2023 року депутат, удаючи боротьбу з роботою так званих кол-центрів, намагався отримати понад 1 млн USD від людини, яку вважав причетною до їхньої роботи. За ці гроші обіцяв використати свій депутатський статус і повноваження для впливу на діяльність окремих «кол-центрів» в інтересах цієї людини й водночас не створювати перешкод для роботи інших. Проте реалізувати задум не вдалося, оскільки грошей депутат не отримав.

Крім того, правоохоронці виявили, що Тищенко легалізував 12,6 млн грн, зароблених незаконно. Для цього він і його колишня дружина оформили фіктивний договір, відповідно до якого жінка нібито подарувала ці гроші депутату. Та слідчі встановили, що вона не могла законно заробити таку суму й жодної передачі грошей не було. Проте в щорічній декларації нардеп указав дані про цей нібито подарунок. НАБУ оголосило народному депутату підозри в проханні неправомірної вигоди, легалізації грошей та внесенні неправдивих даних до декларації.

Нагадаємо, що 20 червня 2024 року в мережі поширилось відео, на якому зафіксовано побиття Дмитра Павлова, бійця спецпідрозділу Kraken, групою людей у балаклавах і камуфльованому одязі. Зловмисники напали на чоловіка під час прогулянки з дружиною та новонародженою дитиною. Слідчі встановили, що нападники діяли за вказівкою Миколи Тищенка. Останній тоді заявляв, що того дня вони викрили найбільший кол-центр Дніпра, а ветеран нібито хотів «захистити ботоферму, зірвати слідчі дії та приховати факти роботи шахрайського кол-центру».

25 червня Тищенку повідомили про підозру в незаконному позбавленні волі, а також обшукали його помешкання. Під час слідчих дій виявили велику кількість готівки в іноземній валюті та цінні речі. Крім того, депутат розбив свій телефон, намагаючись завадити правоохоронцям. Того ж дня суд у Києві відправив його під цілодобовий домашній арешт.

7 листопада Костянтин Цубера, охоронець Миколи Тищенка, якого також підозрювали в нападі, уклав угоду зі слідством і зобов'язався давати свідчення проти свого колишнього боса. За це його звільнили від відбування покарання та випустили зі слідчого ізолятора.

24 листопада стало відомо, що НАБУ розслідує незаконне збагачення Тищенка на суму більше як 30 млн грн та недостовірне декларування. За версією слідчих, він оформив своє майно на Сергія Вакальчука, колишнього директора фірми-власниці ресторану «Велюр». 9 жовтня 2025-го Шевченків-

ський районний суд Дніпра змінив запобіжний Миколі Тищенку з нічного домашнього арешту на особисте зобов'язання.

До січня 2023 року він перебував у фракції Володимира Зеленського «Слуга народу» (СН) і обіймав посаду заступника голови фракції. Однак через скандал щодо його виїзду за кордон під час дії воєнного

стану Давид Арахамія, голова фракції «Слуга народу», ініціював виключення Тищенка з фракції.

Вищий антикорупційний суд (ВАКС) призначив депутату заставу 10 млн грн. Під час засідання Тищенко заявив, що не погоджується з підозрою, і назвав її необґрунтованою. Також сказав, що справа щодо нього є замовною. Прокурор просив для Тищенка запобіжний захід у вигляді тримання під вартою з правом на заставу у сумі 19 млн грн.

3 липня ц. р. ветеран війни Віктор Лакно закидав депутата помідорами. Інцидент стався після судового засідання, на якому підозрюваному в хабарництві та легалізації майна, обирали запобіжний захід. Після цього Тищенко кинувся наздоганяти українського ветерана. Це вже не перший «харчовий інцидент». 13 травня Лакно кинув яйцем в Андрія Єрмака, ко-

лишнього керівника Офісу президента України (ОПУ), який також є хрещеним батьком сина Миколи Тищенка. Правоохоронці затримали 25-річного ветерана. Той пояснив причину свого вчинку незадоволенням діями колишнього глави ОПУ.

Тим часом на угоду зі слідством зважився і один з учасників вимагання хабаря в сумі 250 тис. USD для народної депутатки Анни Скороход. Суд призначив йому умовний термін і постановив фігуранту переказати 700 тис. грн на потреби Збройних сил України.

ВАКС затвердив угоду про визнання винуватості. Раніше чоловікові інкримінували підбурювання представника підприємця до надання хабаря депутатці. За ці гроші бізнесмену обіцяли допомогти в застосуванні санкцій Ради національної безпеки й оборони України до компанії-конкурентки. ВАКС визнав чоловіка винним за ч. 4 ст. 27 та ч. 4 ст. 369 (хабарництво та підбурювання до вчинення злочину) Кримінального кодексу України. Йому призначили покарання: умовне позбавлення волі на п'ять років.

Крім того, детективи НАБУ затримали Сергія Кузьмича, народного депутата від партії СН, який роками ігнорував судові засідання. 2022-го його вже затримували через отримання хабаря, також він отримав підозру за зловживання впливом. Посадовця доправили до ізолятора тимчасового тримання.

Микола Тищенко

ТРІЙКА ЛІДЕРІВ

ЕЛЕКТОРАЛЬНІ СИМПАТІЇ УКРАЇНЦІВ

Партія Валерія Залужного	17,2%
Партія Володимира Зеленського	16,9%
«Європейська солідарність»	15,1%
Партія К. Буданова	12,3%
«Батьківщина»	6,1%
Партія «Азов»	5%

ЗА ДАНИМИ NEW IMAGE MARKETING GROUP СПІЛЬНО З "ДІЛОВОЮ СТОЛИЦЕЮ" БЕРЕЗЕНЬ 2026 РОКУ

■ Марко Стріха

Для можливого проведення виборів в Україні восени ц. р. обговорюють ідею так званого виборчого перемир'я.

Суть пропозиції полягає в тому, що Україна не завдаватиме ударів по території Російської Федерації (РФ) під час їхніх виборів до Державної думи, а РФ утримуватиметься від атак у період українських президентських виборів. Наразі цей варіант перебуває на стадії обговорення

Вибори наближаються

і остаточних рішень ще не ухвалили. Своєю чергою законопроект про післявоєнні вибори в Україні готовий на 80—90 %, але вносити його до Ради поки не планують. Про це повідомив Олександр Качура, народний депутат України. За його словами, робота над документом триває, однак реєструвати його зараз не будуть. Депутат також відзначив, що від ідеї електронного та поштового голосування на перших післявоєнних вибо-

рах вирішили відмовитися. А Володимир Зеленський викликав до Києва Валерія Залужного, колишнього головнокомандувача Збройних сил України, а тепер посла у Великій Британії, щоб з'ясувати, чи буде той брати участь у президентських виборах. І отримав однозначну відповідь: «Так. Буду». Генералу торочили про можливий суспільний розкол, небезпеку надто конфліктної кампанії, ризики для держави. Та його відповідь не змінилась.

ЩО ТАКЕ ПЕРЕМОГА?

Про якусь денацифікацію України Москва вже й не згадує

■ Євген Клен

Початкові цілі російського диктатора у війні проти України за роки повномасштабного вторгнення суттєво змінилися. Якщо 2022-го Кремль заявляв про намір захопити Київ, провести так звані демілітаризацію та денацифікацію України, то тепер пріоритетом Російської Федерації (РФ) дедалі дужче стає захист власної території та критичної інфраструктури. Про це у National Security Journal написав аналітик Джек Бакбі.

Він зазначив, що останні заяви Путіна про готовність до перемовин свідчать про зміну акцентів, хоча Кремль і надалі наполягає, що мир можливий лише на його умовах. Автор зачитував слова володаря Кремля від 23 червня ц. р.: «Росія готова до мирних перемовин з Україною на основі домовленостей, досягнутих у Стамбулі». Та навіть повідомлення про можливі поступки РФ під час переговорів залишаються нечіткими. Експерт зауважив, що Путін також висунув умови: перемовини мають враховувати «реалії на землі». Під цим Кремль має на увазі власну версію ситуації на фронті. І це при тому, що насправді російська влада дедалі дужче відчуває економічний і політичний тиск усередині країни. Зараз вимоги Кремля стали значно скромнішими, хоча Путін продовжує заявляти про намір досягти цілей так званої спеціальної воєнної операції. Він усе ще має намір установити контроль над усім Донбасом і ліквідувати «воєнну загрозу з боку України».

ЛЕТЯТЬ «ДОБРІ ДРОНИ»

Нині Україна значно розширила кампанію далекобійних ударів по російських військових та енергетичних об'єктах. Через це командування було змушене перекинути з фронту системи протиповітряної оборони (ППО) для захисту нафтопереробних заводів, паливних баз та інших стратегічно важливих об'єктів.

Тож тепер головна мета Кремля полягає вже не в реалізації початкових планів зі захоплення України, а в стримуванні українських ударів по важливих об'єктах на території РФ. «Сьогодні лише одна з цілей Путіна є цілком зрозумілою: відтіснити Україну, поки вона здійснює щоденні руйнівні удари по цілях високої цінності,

які підтримують злочинну війну», — резюмував Бакбі.

The Wall Street Journal також відзначила, що у відповідь на систематичні російські удари по українській енергетичній інфраструктурі цього року Україна розгорнула успішну кампанію далекобійних атак по нафтових об'єктах РФ. Раніше проведення таких операцій стримувала нестача далекобійних безпілотних літальних апаратів (БПЛА). Однак від початку 2026-го Україна суттєво наростила виробництво дронів великої дальності, які стали технологічно досконалішими. Крім того, українські сили почали активно використовувати крилаті ракети власного виробництва.

Завдяки цьому українські військові отримали можливість завдавати ударів по цілях у дедалі віддаленіших регіонах РФ. За оцінками аналітиків, від березня цього року більш ніж 20 атак на російські нафтопереробні заводи призвели до виведення з ладу приблизно 20 % нафтопереробних потужностей РФ.

А Володимир Зеленський стверджує, що українські сили оборони вже завдали ударів по всіх великих нафтопереробних заводах РФ без винятку. Та він наголосив, що Україна веде війну лише для захисту своєї території і громадян, а не заради геополітичних амбіцій.

Військовий аналітик Майкл Кофман пояснив, що результативність українських ударів зросла завдяки розвитку технологій і збільшенню масштабів операцій. «Технології покращилися і Україна здатна організовувати дедалі більше масштабних ударів», — констатував він. Згідно з даними оборонно-аналітичної компанії Janes, близько 35 % усіх підтверджених успішних українських ударів по російській території цього року припали на червень.

«ШИРОКА СТРАНА МОЯ РОДНАЯ»

За словами експерта, одним із факторів, який тепер працює проти РФ, стали її великі розміри. Якщо раніше це вважалося перевагою, то зараз забезпечити ефективне прикриття такої території засобами ППО практично неможливо.

Й Україна дедалі активніше використовує тактику, яку раніше застосовували російські війська. Зокрема, БПЛА запускають групами, щоб перевантажити систему ППО ворога. А вже російський зенітно-ракетний комплекс «Панцир» здатен одночасно уражати не більше ніж чотири цілі. Натомість українські військові намагаються знаходити маршрути, які дозволяють дронам і ракетами обходити найбільш захищені ділянки.

Крім того, фахівці звернули увагу, що російським системам радіоелектронної боротьби складно ефективно протидіяти сучасним БПЛА, адже їх насамперед розробляли для боротьби з літаками та ракетами.

WSJ прогнозує, що з часом зона досяжності українських далекобійних ударів охоплюватиме дедалі більшу територію Росії. Водночас згадує слова Роберта Бровді, командувача Сил безпілотних систем Збройних сил України, який відмітив, що лише Сибір наразі ще залишається тилем регіоном РФ.

Своєю чергою німецький часопис Bild указав, що Україна зараз робить ставку на видовищні атаки дронів у глибокій території РФ. Оцінюючи шанси на перемогу Києва, експерти вважають, що успіх полягає у стабілізації фронту, ізоляції Криму та знищенні ворожої логістики, що має стати політичним важелем

для примусу Путіна до перемовин.

УСПІХ УКРАЇНИ МОЖЛИВИЙ

Після невдалого українського контрнаступу 2023 року лінія фронту зазнала лише незначних змін. Проте останнім часом Україна знову демонструє нові ознаки сили: завдяки масштабним ударам дронів Київ уражає цілі далеко в запліт Росії, посилюючи тиск як на Москву, так і на окупований Крим. Через атаки зупиняється робота летовищ, палають нафтові об'єкти, а логістичні маршрути опиняються під загрозою. На цьому тлі знову постає питання: чи здатна Україна все ж перемогти у війні проти Путіна?

Військовий експерт Франц-Штефан Гаді переконаний, що успіх України залишається цілком можливим. «Реалістичний успіх для України означає: стабілізувати фронт, відізнати Крим від російського постачання за допомогою дронів і ракет та змусити РФ покинути частину півдня, тому що вона вже не може забезпечувати там свої війська», — поділився він і додав, що ключовий тиск зараз створюють передусім українські атаки безпілот-

ними системами середньої дальності, які вражають російську логістику, ППО та концентрації військ.

Подібної позиції дотримується й Ніко Ланґе, міжнародний експерт із питань України. На його думку, головний шанс для Києва — робити саме те, від чого західні партнери, зокрема й Німеччина, тривалий час із пересторогою відмовлялися: завдавати ударів у глибокій території РФ. Експерт припустив, що це може стати важливим політичним інструментом: «Якщо війна в Росії призведе до політичної дестабілізації, Путін може погодитися на перемовини».

Військовий аналітик Густав Грессель також допускає можливість українського успіху, хоча й наголошує: багато хто неправильно трактує саме поняття перемоги. «Гадають, що «перемога» означає, що Україна завоює Росію», — зауважив він.

Насправді ж, за словами експерта, перемога для України — це насамперед можливість залишитися суверенною державою без російського зовнішнього диктату. А ще йдеться про те, щоб максимально зменшити ймовірність нового російського нападу та відновити територіальну цілісність.

Попри оптимістичні оцінки експерти звертають увагу й на ризики. Гаді наголошує, що РФ продовжує повільно просуватися на фронті. Головне питання зараз полягає в тому, чи проведе Росія нову мобілізацію, як восени 2022 року. Крім того, зараз Україна справді має перевагу в дронах. Однак така перевага у війні зазвичай триває всього три-чотири місяці.

Майкл Кофман

ПАНЦЕРНИКИ, РАКЕТИ Й ДРОНИ

До збройової співпраці Україна залучає іноземних партнерів

■ Євген Клен

Сполучені Штати запускають виробництво бронемашин для України. На заводі Textron Systems у Луїзіані відновили виробництво 65 панцерників MSFV. Лінія не працювала більше ніж сім років і була перезапущена спеціально під український контракт. Машини з V-подібним днищем для захисту від мін мають надійти Збройними силами України (ЗСУ) до кінця 2026-го. У пакет також входить навчання українських екіпажів і технічна підтримка.

БРИТАНСЬКІ РАКЕТИ

Тим часом Велика Британія розпочала роботу над створенням нових недорогих далекобійних ракет для України, що можуть надійти на фронт протягом року. Планується, що ця зброя зможе уражати цілі на відстані понад 500 км. Проект під кодовою назвою Brakestop британське оборонне відомство ініціювало наприкінці 2024-го. Головною метою програми є швидка підтримка України. У розробці беруть участь компанії MBDA, MGI Engineering і Rotron Aerospace, які працюють над трьома варіантами озброєнь. Випробування цих систем планують провести впродовж найближчих місяців як у Великій Британії, так і в Україні.

Хоча за точністю і потужністю вони дещо поступатимуться Storm Shadow, їхня вартість буде майже вдвічі нижчою. Ключовою особливістю проекту є цілкова відмова від використання американських компонентів. Це принципове рішення британського уряду, щоб зменшити залежність від оборонної промисловості США. Нова ракета матиме бойову частину вагою щонайменше 225 кг, а її вартість (без урахування бойової частини) оцінюють приблизно в 400 тис. GBP.

За даними Bloomberg, виробники вже заявили про свою готовність розпочати серійне виготовлення до 40 ракет щомісяця через три-чотири місяці після отримання замовлення. У разі відсутності контракту з урядом Його Величності компанії готові запропонувати свої розробки безпосередньо Україні або іншим європейським державам.

«ТЕРМІТИ» КОШТОМ ФРН

Своєю чергою Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) профінансує виробництво українських наземних роботизованих комплексів «Терміт». Михайло Федоров і Борис

Пісторіус, міністри оборони обох країн, підписали угоду про спільне виробництво цих комплексів.

Українську техніку випускатимуть у ФРН. Обсяг інвестицій наразі не уточнюють. В Офісі президента України лише додали, що завдяки цій домовленості вдасться виробити та передати ЗСУ тисячі «Термітів». Крім того, міністри узгодили ще й спільну розробку антибалістики.

«Терміт» — український наземний роботизований комплекс на гусеничних модулях, обладнаний сенсорами, камерами та системами зв'язку. Він є універсальним, адже здатен виконувати різні завдання: інженерні, логістичні, вести розвідку чи вогневу підтримку або ж евакуйовувати поранених. До експлуатації в ЗСУ комплекс допустили в травні 2024-го. Випробування підтвердили його високу прохідність — долає багнюку, сніг, пісок і лісосмуги. Працює за обмеженої видимості й уночі. За даними кластера Brave1, вартість одного «Терміта» з базовою комплектацією становить 1,5—1,8 млн грн.

БЕЗПІЛОТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Водночас українська defence-tech компанія «Генерал Черешня» розробила розвідувальний дрон Sweetheart. Зараз він проходить бойові випробування. Однією з переваг Sweetheart є те, що для його запуску не потрібне спеціальне обладнання. Безпілотний літальний апарат (БпЛА) здатен злітати поштовхом із руки. Важить 4 кг, може долати відстань до 150 км і перебувати в повітрі до трьох годин. Також вирізняється низьким рівнем шуму: на висоті 50—70 м його практично не чути із землі, через що ворогу складніше виявляти «серденько».

БпЛА обладнаний цифровою системою відеозв'язку, поворотною камерою з функцією масштабування та лазерним далекоміром.

Особливу увагу під час розробки надали стійкості каналів зв'язку до ворожого радіоелектронного впливу. Очікується, що нова українська розробка коштуватиме приблизно шестеро менше, ніж аналогічні дрони-розвідники. «За такої вартості військові не боятимуться втрачати борт, а в окремих випадках зможуть свідомо відправляти його в один кінець заради отримання критично важливої розвідувальної інформації», — заявив Ярослав Гришин, засновник компанії. Серійні партії Sweetheart планують постачати вже восени цього року.

Українська компанія «Аварід» під час українсько-нордичної конференції DIN Naval Forge 2026 у Києві представила морський безпілотник Mobidik, який може автономно працювати 120 годин і оснащуватися далекобійними дронами класу middle strike і ракетою-дроном. У компанії відзначили, що новий апарат

має шість модифікацій, які вже реально існують і їх використовують. Дрон забезпечує автономність роботи до 120 годин, дальність ходу — до 1,4 тис. км, максимальну швидкість — до 65 км/год і зберігає морехідність за хвиль заввишки до 1,2 м.

Версія MD-1 передбачає оснащення п'ятьма дронами-перехоплювачами літакового типу для створення морського рубежу протиповітряної оборони (ППО). Версія MD-2 має аналогічне призначення, однак із використанням восьми дронів-перехоплювачів квадрокоптерного типу.

Версія MD-3 передбачає інтеграцію ударних дронів типу middle strike Morrigan власного виробництва компанії для ураження кораблів, прибережних об'єктів і засобів розвідки на середній дистанції. Версія MD-4 слугує платформою для запуску реактивного ударного дрона, призначеного для ураження пріоритетних цілей на стратегічній дальності.

MD-5 оснащений кулеметно-ракетним озброєнням і призначений для ураження повітряних і надводних цілей. Зокрема, може нести дві ракети R-73, AIM-9 або їхні аналоги, а також бойовий модуль із велико-

каліберним кулеметом Browning M2. Версія MD-6 є штурмовою платформою, що одночасно виступає носієм ударних FPV-дронів та оснащена бойовою частиною вагою 300 кг для ураження великих надводних цілей і припортової інфраструктури. Крім того, компанія заявляє, що наразі вже завершила розробку морських безпілотних апаратів і переходить до кодифікації та серійного виробництва.

А Міністерство оборони України вже кодифікувало й допустило до експлуатації в ЗСУ безпілотний авіаційний комплекс «Таліон» вітчизняного виробництва. Унікальність нового БпЛА в тому, що він може бути як перехоплювачем, так і ударним дроном. Основною сферою застосування комплексу є його використання як літака-камікадзе для перехоплення ворожих БпЛА. Пілотування оператора може здійснювати як у ручному, так і в напівавтоматичному режимі. Крім виконання завдань малої ППО, «Таліон» можна ефективно залучати для ураження наземних цілей та інших тактичних завдань у ролі ударного дрона, що робить його універсальним. Він здатний працювати як на малих, так і на значних висотах. Це дозволяє полювати практично на всі типи ворожих БпЛА. Тривале перебування в повітрі дає можливість виконувати функції патрулювання та розвідки.

MSFV (Mobile Strike Force Vehicle)

ДО СЛОВА

Після виходу на бойові позиції новобранець армії Російської Федерації (РФ) може прожити лише від 20 до 35 хв. Головна причина — дрони. Як написав у The New York Times історик Пітер Франкопан із посиланням на російських військових блогерів, після зарахування в бойовий підрозділ солдат може розраховувати прожити від десяти днів до трьох тижнів: від прибуття на полігон до загибелі на полі бою. Більшість новобранців проходить лише

кілька днів підготовки. Щодня РФ рекрутує від 800 до 1 тис. добровольців. Через труднощі з пошуком солдатів їм пропонують бонуси до 80 тис. USD і списання боргів до 140 тис. USD. Для порівняння: середня місячна зарплата в РФ становить близько 1 тис. USD. «Надзвичайно високий рівень утрат росіян пояснюється неймовірним зростанням кількості військових БпЛА, які стали найефективнішою зброєю України», — ідеться в пу-

блікації. Крім того, російський блогер і ветеран Олександр Лунін звинуватив командирів у тортурах власних солдатів і заявив, що якщо Путін не вийде на пряму розмову, то «армія поверне свою зброю проти Кремля». Автор вважає революцією малоімовірною, але попередив: «Найближчі місяці, ймовірно, будуть небезпечними як за межами РФ, так і всередині неї, оскільки диктатор відчайдушно намагається залишитися на плаву».

УКРАЇНЦІ ЗМІНЮЮТЬ АРМІЇ НАТО

Велика Британія та Нідерланди переглядають підходи до розбудови своїх збройних сил

■ Ігор Голод

Повномасштабна російсько-українська війна змінює не лише поле бою, а й уявлення провідних держав світу про сучасні збройні сили.

Досвід, який українське військо здобуло в протистоянні з однією з найпотужніших армій світу, дедалі активніше вивчають у країнах НАТО. Першими практичними наслідками цього стали масштабні оборонні реформи, які розпочинають Велика Британія та Нідерланди.

ВІЙНА ЗМІНЮЄ ВОЄННУ ДОКТРИНУ

Після завершення «холодної війни» більшість європейських держав виходила з припущення, що масштабний збройний конфлікт на континенті став малоймовірним. Збройні сили дедалі ретельніше готувалися до участі в локальних операціях за межами Європи — на Балканах, в Афганістані, Іраку, країнах Африки. Пріоритет надавали професійним, порівняно невеликим арміям, оснащеним високотехнологічною технікою, здатною забезпечити швидку перевагу над слабшим противником.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації (РФ) до України фактично зруйнувало ці уявлення. Війна знову набула рис високоінтенсивного протистояння між державами, де вирішальне значення мають не лише сучасні озброєння, а й здатність швидко поповнювати втрати, нарощувати виробництво боєприпасів, оперативно впроваджувати нові технології та підтримувати стійкість економіки й суспільства.

У ЛОНДОНА НОВІ ПРІОРИТЕТИ

Як повідомляє Politico, британський уряд презентує Defence Investment Plan — один із наймасштабніших переглядів оборонної політики за останні десятиліття. Видання зазначає, що нова концепція значною

мірою опирається на уроки російсько-української війни. Міністерство оборони Сполученого Королівства визначає новий принцип розвитку збройних сил як перехід до моделі, у якій «дешеві системи знищують дорогі цілі», а цикл упровадження військових інновацій вимірюється не роками, а тижнями.

Фактично йдеться про переосмислення підходів, які протягом десятиліть визначали розвиток європейських армій. Якщо раніше ставку робили передусім на дорогі бойові платформи — великі кораблі, сучасні винищувачі, дорогі системи озброєння, то російсько-українська війна продемонструвала, що навіть найдорожча техніка може виявитися вразливою перед масовим застосуванням значно дешевших безпілотних систем.

Одним із найпереконливіших прикладів стала боротьба України проти російського флоту. Не маючи власного класичного військово-морського флоту, Україна змогла завдати ворогу суттєвих утрат завдяки поєднанню морських безекіпажних катерів, безпілотних літальних апаратів (БПЛА) та високоточних ракет. Саме цей досвід, як відзначає Politico, став одним із чинників перегляду британських підходів до розвитку військово-морських сил.

За інформацією видання, Лондон має намір скоригувати пріоритети кораблебудівних програм, натомість інвестуючи у створення нових кораблів управління безпілотними системами, автономних морських платформ і роботизованих засобів ведення війни. Подібні зміни заплановані й для Королівських військово-повітряних сил, де особливу увагу приділятимуть розвитку БПЛА, здатних діяти разом із пілотованою авіацією.

Британський військовий демонструє дрон міністрові оборони Великої Британії Дену Джарвісу

СЕКРЕТ — НЕ ЛИШЕ В ДРОНАХ

А втім, було б помилкою зводити український досвід лише до масового використання дронів. Насправді західних військових приваблює значно ширше явище — виняткова швидкість адаптації української армії. На фронті нові технічні рішення нерідко народжуються безпосередньо в бойових підрозділах, після чого їх оперативно вдосконалюють інженери, волонтери й оборонні підприємства. У результаті шлях від появи нової загрози до її практичного вирішення інколи займає лічені тижні. Саме цю здатність швидко навчатися і змінюватися дедалі частіше розглядають як одну з головних переваг українського війська.

Окремий акцент роблять і на масштабному використанні БПЛА. За даними британського оборонного відомства, Україна щомісяця застосовує близько 200 тис. дронів різних типів. І тому Лондон уже оголосив про багатомільярдні інвестиції у так звану дронову трансформацію, а також про створення найбільшого у Європі центру випробувань безпілотних систем.

ФРОНТ ЛАМАЄ ПРАВИЛА ГРИ

Показовою є оцінка британських експертів.

Тім Вілласі-Вілсі, старший науковий співробітник аналітичного центру RUSI, вважає, що Сполучене Королівство має відмовитися від надмірної концентрації ресурсів у великих та дорогих проєктах і створити компактніші, мобільніші й ефективніші збройні сили. На його переконання, війна в Україні докорінно змінила уявлення про характер сучасних бойових дій.

Не менш промовистою є інша його думка. Якщо після початку повномасштабного вторгнення саме британські військові інструктори допомагали навчати українських захисників, то тепер ситуація певною мірою змінилася. За словами експерта, саме український бойовий досвід стає тим джерелом знань, із якого сьогодні вчаться західні армії. Ба більше, він щиро визнає: без відповідної трансформації британська армія навряд чи змогла б довго діяти в умовах війни такої інтенсивності, яку сьогодні демонструє російсько-український фронт.

Водночас Велика Британія не є винятком. Нідерланди також активно враховують українські напрацювання під час розвитку безпілотних систем, цифровізації управління військами та вдосконалення підготовки особового складу. Загалом дедалі більше країн НАТО розгля-

дає російсько-українську війну як головне джерело практичного досвіду ведення сучасних бойових дій високої інтенсивності.

УРОКИ, ЯКІ ЩЕ ТРЕБА ОСМИСЛИТИ

Історія знає чимало прикладів, коли великі війни змінювали військову думку на десятиліття вперед. Після Першої світової війни армії світу переосмислили роль артилерії і танків, після Другої — авіації та ракетної зброї, а після війни в Перській затоці уважно вивчали можливості високоточного озброєння. Цілком можливо, що російсько-українська війна також стане одним із таких рубежів. Уже сьогодні її досвід уважно аналізують військові штаби, оборонна промисловість і політичне керівництво держав НАТО.

Парадоксально, але країна, яка ще зовсім недавно сама переймала стандарти Альянсу, тепер дедалі частіше стає джерелом практичних знань для своїх партнерів. Якщо ця тенденція збережеться, український досвід може вплинути на розвиток європейських армій не менше, ніж інші війни, які визначали розвиток військового мистецтва. І це, мабуть, одна з найнеочікуваніших змін, до яких привела російська агресія проти України.

ДО СЛОВА

Україна також запускає платформу TrophyLab — відкритий доступ до технологій російської зброї для партнерів з усього світу. Компанії, дослідницькі центри й уряди країн вільного світу зможуть детально вивчати російські ракети й інші зразки озброєння. Це допоможе швидше знаходити ефективні

рішення для протидії ворогу й посилити спільні зусилля заради перемоги України. Зараз РФ використовує проти України весь свій арсенал. Те, що мало бути секретною перевагою Москви, перетворюється на відкриту інформацію для тих, хто захищає демократію. «Що частіше РФ застосовує свою

зброю — то більше світ дізнається, як її зупинити», — заявив Михайло Федоров, міністр оборони України. Крім того, в Україні запускають власну програму розробки гуманідинних роботів для українського війська. Мета — максимально автоматизувати роботу на передовій.

У ТЕНЕТАХ МАРАЗМУ

Путін зважає не на катастрофічне становище, а на власні забаганки

■ Євген Клен

Кремлівський диктатор опинився у складному становищі через перманентні атаки українських безпілотних літальних апаратів (БпЛА) на території Російської Федерації (РФ), особливо у столичному регіоні.

Марія Воронцова

Катерина Тихонова

Таку оцінку ситуації дав Леон Панетта, колишній міністр оборони США. Зокрема, він звернув увагу на український удар по центру супутникового зв'язку в підмосковній Дубні, який російська влада використовує для збирання розвідувальних даних і координації воєнних операцій проти України. Це був уже другий удар Києва по цьому об'єкту за останній час. «Стає очевидно, що Путін загнаний у кут у цій ситуації і не зовсім розуміє, що робити», — зазначив експерт.

На його думку, російському лідеру варто було б погодитися на припинення вогню. Однак, знаючи звички Путіна, Панетта певен, що той і надалі чинитиме спротив таким крокам, через що РФ продовжить платити високу ціну. Він також наголосив, що найважливішою допомогою з боку США є подальше постачання Україні озброєння. За словами колишнього глави Пентагона, це дозволить Києву становити ще відчутнішу загрозу для російських військ, стане чітким сигналом Кремлю та зрештою наблизить поразку Росії у війні. «Путін не переможе за жодних обставин. А президентів (Трампу) було б мудро обрати сторону, яка переможе в цій війні, і це Україна», — додав він.

ВІДМОВА СПРИЙМАТИ ОЧЕВИДНЕ

Своєю чергою володар Кремля заявив, що Україна пропонувала відмовитися

від далекобійних ударів та обмежити бойові дії лише чотирма регіонами. Він також визнав, що українські атаки на російські нафтопереробні заводи (НПЗ) спричиняють дефіцит енергоресурсів. Відтак підтвердив дефіцит пального в РФ та окупованому Криму, однак назвав це «некритичним». Адже, щоби покрити нестачу пального, Кремль «планує налагодити необхідний обсяг імпорту».

Крім того, диктатор відмітив, що українські військові завдають ударів по НПЗ не лише з метою завдання збитків, а й нібито для «інформаційної операції»: «Це частина протистояння з Росією. Щоби посіяти в нас невпевненість у собі та наших силах. А ще краще — розколоти суспільство, зупинити наш наступ і створити умови для перемовин на вигідних для себе умовах. Ми не дамо їм такого шансу».

Також Путін повідомив, що Україна надала кілька пропозицій щодо завершення війни. Ідеться, зокрема, про зустріч на рівні лідерів, припинення вогню, а також взаємну відмову від далекобійних ударів. За його словами, Київ пропонував вести бойові дії лише в межах чотирьох регіонів: Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

Однак Путін каже, що таким чином Україна нібито хоче розвантажити Збройні сили України (ЗСУ), скоротивши протяжність фронту. Та Москва не погодилася на цю пропозицію, оскільки «рятувати

київський режим у плани Кремля не входить». «Зрозуміло, чому робиться ця пропозиція: тому що наші удари у відповідь у глибокій території України набагато потужніші, чутливіші й, скажімо прямо, більш руйнівні, призводять до справді серйозних наслідків. Якщо ми на таке підемо, це дасть ЗСУ можливість зняти війська з Миколаївської, Дніпропетровської, Харківської та Сумської областей і перекинути їх до чотирьох згаданих регіонів», — пояснив диктатор.

Водночас він запевнив, що РФ нібито уважно ставиться до кожної пропозиції України. Й одразу ж після цього оголосив, що Москва й надалі прагне окупувати весь Донбас, а також Запорізьку та Херсонську області, які в РФ називають «Новоросією». Проте російські військові досі не захопили жодну з цих областей цілком.

НЕЙМОВІРНА ВПЕРТІСТЬ

Однак Москва усе ще планує захопити Донецьку область, тепер уже до 31 грудня цього року. Про це розповів Володимир Зеленський. Він наголосив, що після повномасштабного вторгнення РФ визначала вже 15 термінів захоплення Донецької області. «Політичне керівництво Росії постійно марить Донбасом», — зауважив президент України.

І нагадав, що 2022-го були терміни до 31 березня, потім до 9 травня, до 1 червня, до 15 вересня,

до 31 грудня. 2023 року російський диктатор визначив два інші терміни захоплення Донбасу: до 1 березня, а потім до 31 грудня. «Двадцять четвертий рік — два терміни. 2025-го, коли росіяни намагалися переконати президента Трампа, що Україна напевно впаде, було вже три терміни — крайні дати для захоплення Донецчини до 1 вересня, до 1 грудня і до 25 грудня», — перерахував український лідер.

Він підкреслив, що 2026-го Кремль знову переносив дату захоплення Донецької області. Спершу росіяни планували окупувати Донбас до 31 березня, потім до 1 вересня, а тепер — до 31 грудня. «Якщо Росія не завершить свою війну, то й цей крайній термін їм знову доведеться переносити. Якщо Путін хоче покласти ще мільйон своїх солдатів, аби продовжувати битися об цю стіну, то мільйону цих росіян, які поки що не мобілізовані в російську армію і сперечаються в чергах за бензином, варто подумати, що їх чекає», — застеріг глава української держави й додав, що Україна надала країні-агресору всі пропозиції, щоб завершити цю війну, але Москва щоразу відмовляється. І напередодні знову пролунало чітке бажання РФ воювати, тож треба якнайефективніше відбити це бажання.

КОЛО ДОВІРИ ЗВУЖУЄТЬСЯ

Із кожним роком коло довірених осіб володаря Кремля зменшується. Однак серед них є дві людини, утрата яких буде для нього особливо болісною. Таку думку висловив Микола Маломуж, колишній голова Служби зовнішньої розвідки України. Він відзначив, що зараз диктатор часто проводить час на самоті. За час перебування на посаді президента він утратив усіх своїх товаришів.

Нещодавно у віці 73 років помер Сергій Іванов,

колишній міністр оборони РФ, ексглава адміністрації Кремля та спеціальний представник президента. Він працював разом із теперішнім російським диктатором у КДБ, Федеральній службі безпеки та уряді Росії. Його вважали одним з імовірних наступників, але президентом тоді став Дмитро Медведєв.

4 лютого ц. р. Іванов за власним бажанням звільнився з посади спеціального представника президента РФ із питань природоохоронної діяльності, екології та транспорту. На ній працював із 2016-го, а до того майже п'ять років очолював адміністрацію президента. 16 лютого володар Кремля виключив його зі складу Ради безпеки РФ.

Та, на переконання українського генерала, найближче той відчуватиме втрату своїх рідних — доньок Марії та Катерини. Це найближчі люди, яких зараз має, на всіх інших йому начхати. «За різними нашими оперативними даними, він буває одинаком, часто нікого не приймає. Не має друзів, які б прийшли і міг би з ними розмовляти відверто», — сказав Маломуж.

Раніше Путін мав приятелів, із якими разом служив у спецслужбах. Після того як став президентом, у них і надалі були теплі контакти — збирались і радились під час вихідних у неформальній атмосфері. Диктатор і справді часто діяв згідно з їхніми рекомендаціями. Однак за сім-вісім років президентства від них віддалився і тепер має в оточенні лише підлеглих, які повинні виконувати накази.

Зазначимо, що лише 2024 року дві доньки диктатора вперше разом з'явилися на публіці. До цього він ніколи не розповідав деталей про них. Марія та Катерина навіть мають інші прізвища. Водночас є припущення, що дітей у диктатора більше, зокрема позашлюбних.

ДО СЛОВА

Велика Британія та Франція посилюють перехоплення кораблів «тіньового флоту» РФ, тому вони масово зараз уникають протоки Ла-Манш, яка є однією з ключових для проходу підсанкційних танкерів. Тепер доводиться рухатися через північну Атлантику, тривалість рейсу зросла більш ніж на добу. Впродовж 2026-го французькі, британські та шведські військові перехопили вже 13 танкерів. Як свідчать дані платформи морської розвідки Windward, теперішній «тіньовий флот» використовує 21 реєстр прапорів, до якого входять ще сотні танкерів, що перевозять іранську та венесуельську нафту. Кількість кораблів, які змінили прапор, торік зросла більш ніж удвічі. Відтак «тіньовий флот» тепер складає понад 700 нафтових танкерів. Таким чином країна-агресор намагається обійти міжнародні санкції, накладені на експорт нафти, яка є важливою складовою російської економіки.

УКРАЇНІ НЕ ВАРТО ПІДДАВАТИСЯ НА ШАНТАЖ

■ Петро Герасименко

Особливі права угорської меншини на Закарпатті давно стали інструментом маніпуляцій і тиску на Україну з боку Угорщини. Будапешт удає й доволі цинічно користується залежністю України від європейської допомоги. А також розглядає курс української держави на вступ до Європейського Союзу як додаткову можливість для шантажу й досягнення власних цілей. Однак сам здійснює послідовну асиміляційну політику щодо національних меншин усередині самої Угорщини.

Нещодавно український уряд був змушений піти на неоднозначні поступки Будапешту, пообіцявши значне розширення прав угорської меншини. Домовленості, про які українці дізналися постфактум, іще стануть предметом гострих дискусій. Можливо, не всі з них будуть реалізовані на практиці. Проте загалом можна стверджувати: деякі пункти домовленостей з Угорщиною суперечать основам національної безпеки. Вони створюють сприятливе середовище не так для захисту освітніх і культурних прав угорців, як радше гарантують можливість угорської меншини не інтегруватися в українське суспільство. Не володіти українською мовою і не відчувати себе частиною українського простору. Либонь, саме це й було стратегічною метою Угорщини в перемовинах з Україною. І вона змогла досягти значного успіху.

У медіа фігурують промовисті числа, що демонструють утворення на Закарпатті окремого анклаву. У старому Берегівському районі (який існував до адміністративної реформи 2020 року) угорці становили 75 % населення. Зовнішнє незалежне оцінювання з української мови 2017-го не склали 63 % випускників. Є села, де тестування провалили 100 % учнів. Якщо домовленості з урядом Петра Мадяра стануть чинними, кількість таких учнів лише зросте. А Берегівський район перетвориться на неформальну автономну двомовну одиницю у складі України.

Крім того, дискримінаційним є зобов'язання укра-

їнського уряду фінансувати школи національних меншин навіть у разі зменшення кількості учнів, тим часом як невеликі українські школи в сільській місцевості масово закривають. Дублювання угорською мовою вивіски на Закарпатській облраді й двомовний документообіг — це не що інше, як намагання Будапешта створити ілюзію, начебто все Закарпаття є частиною єдиного угорського простору. Хоча, за останніми підрахунками, кількість угорців, які проживають у регіоні, становить менше ніж 80 тис. осіб із більш як 1,2 млн населення.

Угорщина використовує не лише вразливе становище України, а й відверту слабкість української дипломатії, що часто демонструє нездатність відстоювати національні

« Деякі пункти домовленостей з Угорщиною суперечать основам національної безпеки України »

інтереси. Якби українські урядовці поцікавилися реальним становищем національних меншин в Угорщині, вони могли б почуватися впевненіше на перемовинах. І називати влучні контраргументи. Річ у тім, що Будапешт, який активно бореться за особливі права угорської меншини за кордоном, сам проводить політику асиміляції власних національних меншин. Але вміло прикриває її начебто

У Будапешті президент України Володимир Зеленський відвідав школу, де навчаються українські діти

якісною законодавчою базою.

Зовнішній фасад угорського законодавства про нацменшини виглядає привабливо й прогресивно. Закони гарантують меншинам право мати своїх представників у парламенті, культурну автономію і можливість створювати власні органи самоврядування. Але на практиці таке законодавство ухвалене лише тому, що нацменшини в Угорщині є розпорошеними, угорськомовними й асимільованими. І не проявляють жодного бажання брати участь у політичному житті країни як окремий автономний суб'єкт. Будапешт нічим не ризикував, надаючи на папері меншинам значні права. Проте отримав підстави вимагати від сусідів аналогічних законів для угорських меншин, оскільки зацікавлений у їхньому збереженні, а не асиміляції за прикладом словаків, німців, румунів, хорватів, українців на власній території.

Офіційне законодавство Угорщини визнає існування 13 нацменшин. Але солідна юридична база — формальна. Звіт Ради Європи щодо мов меншин в Угорщині, опублікований у березні ц. р., вказує на подвійні стандарти. Підтримка Будапешта часто зосереджується на символічних або фольклорних елементах, а не на повсякденній соціальній та економічній інтеграції.

Попри правові та політичні гарантії, права меншин на мови рідко реалізують на практиці. Частково через нестачу кваліфікованих учителів та обмежену

видимість мов меншин. А почасти через відсутність попиту, оскільки більшість меншин в Угорщині давно інтегрована в угорське суспільство. Також залишаються проблеми із забезпеченням ефективної участі меншин у процесах ухвалення рішень. Мови

« Рівень асиміляції нацменшин в Угорщині є одним із найвищих у Центрально-Східній Європі »

нацменшин рідко використовують у судах або в контактах з адміністративними органами, незважаючи на наявні правові можливості. Освіта мовами меншин і двомовна освіта мають значні труднощі, зокрема, бракує підручників і вчителів, здатних викладати предмети мовами меншин.

Рівень асиміляції нацменшин в Угорщині є одним із найвищих у Центрально-Східній Європі. Це особливо помітно, якщо порівняти кількість осіб, які декларують етнічну ідентичність, із тими, хто декларує мовну ідентичність. За переписом населення 2022-го, близько 77 % осіб, які належать до національних меншин, вважають своєю рідною мовою угорську. А багато хто взагалі не володіє мовою своєї національності. Із 98 тис. німців Угорщини лише для 28 тис. німецька є рідною. Із 25 тис. словаків тільки 10 тис. назвали словацьку рідною. 90 %

ромів розмовляють угорською. Із 2011-го по 2022 рік кількість осіб, для яких рідною є мова однієї з 13 меншин, упала зі 148 тис. до 112 тис. Скоротилася також загальна кількість населення, що ідентифікує себе як представників національних меншин: із 638 тис. до 492 тис. осіб. Такі дані є наочним доказом політики асиміляції, яка здійснюється в Угорщині.

Головним пріоритетом Угорщини завжди була не турбота про меншини всередині країни, а про угорців ззовні. Вимагаючи від України розширення прав для угорців Закарпаття, Будапешт обмежується красивими декораціями вдома. Меншини в Угорщині можуть ідентифікувати себе з етнічною групою, але рідною мовою називають угорську. Їхня національна ідентичність символічна й розмита. Школи нацменшин є переважно угорськомовними, у яких національну мову вивчають як іноземну. Нацменшини в Угорщині можуть мати красиві офіси й отримувати гранти на культурну діяльність. Але вони не мають жодного політичного впливу чи перспектив формування територіальної автономії. І повною мірою інтегровані в угорське суспільство.

Україні варто не піддаватися на шантаж, а ретельніше вивчити угорський досвід поводження з меншинами. Це може принести в майбутніх дискусіях зі сусідами та в просуванні власних національних інтересів.

Росіяни торгують даними британських урядовців

■ Василь Нетудихата

Російські гакери зламали поштові акаунти британських урядовців і закордонних службовців Міністерства закордонних справ (МЗС) Сполученого Королівства. Вони скористалися вразливістю у більш ніж 80 тис. файрволів компанії Fortinet.

Серед скомпрометованих облікових записів є дані працівників посольств Великої Британії у Таїланді та Маврикії, а також чиновників у Дербіширі та Волтем-Форесті на сході Лондона. Логіни й паролі продають на форумах даркнету за 44 тис. GBP. Серед викрадених даних є доступи до систем національної системи охорони здоров'я NHS, енергетичних компаній і постачальників ліків.

Саїф Абед, колишній лікар NHS, а тепер експерт із кібербезпеки, попередив, що злам може спричинити катастрофічний інцидент, що загрожує безпеці пацієнтів. Таке

вже траплялося раніше: у червні 2024-го гакери, імовірно, пов'язані з РФ, зламали систему патологічної лабораторії Synnovis, через що скасували понад 1 тис. операцій та 2 тис. прийомів. Володимир Дяченко, український дослідник кібербезпеки, який першим виявив злам, повідомив, що гакери здобули доступ до «основних мереж» МЗС і атака може поширитися на інші відомства. Код атаки був написаний російською мовою.

Національний центр кібербезпеки Британії підтвердив атаку методом «грубої сили» на системи Fortinet і розпорядився перевірити мережі й ізолювати скомпрометовані пристрої. Прямих доказів причетності російської держави до атаки немає, але в Сполученому Королівстві не сумніваються, що Кремль свідомо заплінує очі на гакерів, які працюють із території РФ, використовуючи їх як інструмент глобальної дестабілізації.

ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКІ НАВЧАННЯ КНР І РФ

■ Петро Йосип

Китайська Народна Республіка (КНР) і Російська Федерація (РФ) проведуть військово-морські навчання. Вони відбудуться у водах і повітряному просторі біля Ціндао, після чого сторони здійснять спільне морське патрулювання в Тихому океані.

У китайському оборонному відомстві зауважили, що навчання Joint Sea-2026 є частиною щорічного плану співпраці між збройними силами обох країн, спрямованого «на розв'язання проблем безпеки та сприяння підтримці миру й стабільності в регіоні». Проте міністерство не надало детальної інформації про терміни проведення навчань та склад сил, які братимуть у них участь.

Водночас берегова охорона КНР розпочала нове патрулювання біля східного узбережжя Тайваню, що викликало різку реакцію з боку Тайбея, який стверджує, що Пекін не має юрисдикції в цих водах. Тайванський уряд відкидає претензії Північної Америки на свій суверенітет.

Джозеф Ву, генеральний секретар Ради національної безпеки Тайваню, повідомив, що зафіксували рекордну кількість — понад 110 китайських військових кораблів і катерів берегової охорони, які курсували вздовж першого острівного ланцюга — території, що простягається від Японії через Тайвань і Філіппіни до Борнео. Він назвав це «явною ознакою експансіонізму Китаю».

Тож Збройні сили Тайваню відновили «антикомуністичні» патріотичні заняття для випускників військових академій через чверть століття перерви, посиляючись на зростаючу загрозу з боку КНР. Під час «холодної війни» на острові проводили масштабні

кампанії, які попереджали про небезпеку з боку «китайських комуністичних бандитів». Однак 2002-го офіційну антикомуністичну патріотичну освіту відмінили, а програму перейменували на просто патріотичну.

Як поінформувало Міністерство оборони Тайваню, лекції для випускників читатимуть посадовці з таких відомств, як Рада у справах материкового Китаю, Рада національної безпеки, Міністерство юстиції та провідний урядовий аналітичний центр «Академія Сініка». «Мета полягає в тому, щоби сформувати у випускників чітке уявлення про те, хто наш приятель, а хто ворогом», — ідеться в повідомленні.

Петро не визнав результату президентських виборів

■ Марко Стріха

Густаво Петро, президент Колумбії, заявив, що не визнає легітимність новообраного президента Абельардо де ла Еспріель, який виграв нібито внаслідок фальсифікації результатів виборів.

За словами ще чинного глави держави, перемогу на виборах мав здобути його союзник Іван Сепеда. Петро запевнив, що вибори були сфальсифіковані за допомогою «алгоритму та закордонного фінансування, що заборонено нашою конституцією». Він уже не раз висловлював звинувачення у шахрайстві з моменту другого туру виборів 21 червня, зокрема стверджував, що ізраїльська компанія маніпулювала виборчим програмним забезпеченням. Проте жодних доказів на підтвердження своїх заяв публічно не надав.

Перехід президентських повноважень у Колумбії запланований

на 7 серпня. Bloomberg вважає, що заяви чинного президента посилюють політичну невизначеність і можуть призвести до протестів його прихильників після зміни влади. Петро також повідомив, що планує звернутися до своїх прихильників у День незалежності Колумбії 20 липня. Іван Сепеда також закликав до громадянської непокорності, заявивши, що Абельардо де ла Еспріель нібито не мав права балотуватися, бо він є громадянином США.

Туареги збили вертоліт «Африканського корпусу»

■ Андрій Підкуймуха

Повстанці-туареги в Малі збили військовий гелікоптер Mi-24 або Mi-35, що належить «Африканському корпусу» Міністерства оборони РФ, та розпочали масштабний штурм стратегічно важливого міста Анефіса на півночі країни.

На російське походження машини вказує напис «опасно» біля рульового гвинта. Її, імовірно, уразили з 23-мм зенітної установки ЗУ-23-2, установлені на

позашляховику. Весь екіпаж та військові на борту загинули.

Повстанці з Фронту визволення Азаваду влаштували засідку на конвой російського «Африканського корпусу», коли той виходив із міста Гао в напрямку Анефіса для посилення оборони. Під час боїв повстанці також знищили кілька російських військових вантажівок.

Крім того, вони атакували позиції урядової армії Малі та російських найманців одразу в кількох районах країни. Бої тривають біля

міст Агельхок, Гао, Севаре, Конни, а також біля в'язниці в Кенієробі. Основною метою наступу стало місто Анефіс, яке є останнім стратегічним опорним пунктом для армії Малі та російських бойовиків у регіоні Кідаль після наступу повстанців у квітні ц. р. Представник Фронту заявив, що повстанці встановили контроль над містом. Натомість урядова армія Малі цю інформацію спростовує, а представники «Африканського корпусу» стверджують, що продовжують утримувати позиції в Анефісі.

ПОЛЬЩА ЗАДИРАЄТЬСЯ НЕ ЛИШЕ ДО УКРАЇНИ

Варшава знову висуває ФРН рахунок за Другу світову війну

■ Мирослава Бзікадзе

Поки Європа концентрує зусилля на підтримці України у війні проти російської агресії, між двома ключовими союзниками Києва — Республікою Польща (РП) і Федеративною Республікою Німеччина (ФРН) — не вщухає інша суперечка.

Ідеться про репарації за злочини нацистської Німеччини під час Другої світової війни. Останніми роками польська влада регулярно повертає тему компенсацій за людські й матеріальні втрати, яких країна зазнала внаслідок німецької окупації 1939—1945 рр. Для України ця дискусія цікава не лише як приклад історичної суперечки між двома країнами. Це породжує запитання: чи є спільна логіка в польській політиці пам'яті, чи йдеться про різні процеси, які лише зовні здаються схожими?

ЦІНА, ЯКУ НЕМОЖЛИВО ВИЗНАЧИТИ

Польща стала однією з держав, що найбільше постраждали від нацистської агресії. Після нападу Німеччини 1 вересня 1939 року країна фактично перестала існувати як незалежна держава. Територія була окупована, а населення зазнало масових репресій.

За даними польських істориків, загинуло близько 6 млн польських громадян — майже половину з них становили польські євреї, знищені під час Голокосту. Мільйони людей були депортовані, примусово вивезені на роботи до Райху або стали жертвами каральних операцій. Були зруйновані міста, транспортна інфраструктура, промисловість і культурна спадщина. Після придушення повстання 1944 року Варшава була практично стерта з лиця землі.

Саме масштаби цих утрат є головним аргументом польської сторони. У Варшаві наголошують: економічне відновлення після війни не компенсувало колосальної людської трагедії, а значна частина матеріальних збитків так і не була відшкодована.

2022-го польська влада представила масштабний звіт про втрати країни від

німецької окупації. Документ, який готували кілька років, оцінює загальні збитки приблизно в 1,3 трлн EUR. До цієї суми автори звіту зачислили не лише матеріальні руйнування, а й демографічні втрати, знищення культурної спадщини, утрачений економічний потенціал, шкоду державним інституціям та інші наслідки війни.

Аркадіуш Мулярчик, колишній депутат польського Сейму, який координував підготовку документа, не раз заявляв, що РП має моральне і юридичне право вимагати від ФРН компенсації. На його думку, країна так і не отримала адекватного відшкодування за масштаби руйнувань. Саме після оприлюднення цього звіту тема репарацій

У німецькому уряді наголошують, що юридичне відкриття питання репарацій може створити небезпечний міжнародний прецедент. Якщо одна держава доб'ється перегляду післявоєнних домовленостей, аналогічні вимоги можуть висунути й інші країни, що постраждали від нацистської окупації.

Водночас Берлін визнає свою історичну відповідальність за злочини Третього Райху. Німеччина фінансувала численні програми підтримки жертв нацизму, меморіальні проекти, історичні дослідження та фонди, однак наполягає, що це не є новими державними репараціями.

ПАМ'ЯТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ

У польському публічному просторі лунають різні оцінки можливих виплат, а окремі політики та громадські діячі говорять про необхідність компенсації родинам жертв. У медіа також з'являлися інтерпретації, що йдеться про виплати обсягом близько 10 тис. EUR за одну жертву. Водночас офіційна позиція польського уряду зосереджена насамперед на загальнодержавних репараційних вимогах, а не на затвердженню механізму індивідуальних виплат.

Польський уряд повідомив німецькій владі, що вважає щорічні виплати в сумі 10 тис. PLN «прийнятною компенсацією» для ще живих польських жертв націонал-соціалізму. Про це з посиланням на власні джерела написала газета *Suddeutsche Zeitung*. За даними Інституту національної пам'яті Польщі, під час німецької окупації постраждало більше як 5,8 млн поляків — їх убивали, ув'язнювали, вивозили на примусові роботи чи виганяли з домівок. Досі живі близько 50 тис. із цих людей. У середньому

щомісяця з них помирає близько тисячі.

За інформацією німецького видання, навесні ц. р. Варшава назвала конкретну суму компенсації, яку від ФРН щороку мають отримувати живі жертви націонал-соціалізму. «Два місяці тому в уряді Німеччини відбулася нарада на тему репарацій Польщі за участю міністра закордонних справ Йоганна Вадефуля, міністра внутрішніх справ Александра Добріндта та міністра фінансів Ларса Клінгбайля. Учасники зустрічі побоюються, що створять новий юридичний прецедент. Крім того, обговорювали складну ситуацію з державним бюджетом ФРН», — указано в публікації.

Та зазначається, що польська сторона не раз закликала Берлін при-

рацій навряд чи завершиться найближчим часом. Для Варшави це питання історичної справедливості й визнання масштабу національної трагедії. Для Берліна — питання правової визначеності й недопущення перегляду післявоєнної системи міжнародних домовленостей. Водночас інформаційний простір навколо цієї теми часто спрощує або перебільшує окремі аспекти. Зокрема, твердження про офіційну вимогу виплачувати по 10 тис. EUR за кожну жертву не відповідає офіційній позиції польського уряду в тому вигляді, як його нерідко подають. Основним предметом вимог Варшави залишаються саме міждержавні репарації.

УРОК ДЛЯ УКРАЇНИ

Для України ця історія є нагадуванням, що питання минулого можуть суттєво впливати на сучасну політику. Водночас у час повномасштабної війни пріоритетом для всіх європейських партнерів залишається збереження єдності перед спільними викликами.

Для Києва польсько-німецький конфлікт має подвійне значення. З одного боку, Україна зацікавлена у збереженні єдності між двома своїми ключовими партнерами у Європейському Союзі й НАТО. Будь-яке загострення відносин між Варшавою та Берліном потенційно ускладнює вироблення спільної політики щодо підтримки України. Із другого боку, дискусія навколо історичної пам'яті демонструє, що навіть найближчі союзники можуть десятиліттями не мати єдиного бачення подій минулого.

Саме тому українські дипломати дедалі частіше підкреслюють: історичні питання не повинні блокувати безпекове партнерство, особливо в умовах російської агресії, що триває.

« Німецький уряд вважає, що вимога про репарації не має правових підстав »

швидшити процес через поважний вік постраждалих. Як полічили експерти газети, якщо уряд ФРН погодиться на вимогу польської влади, то в перший рік видатки на репарації становитимуть близько 100 млн EUR, а вся програма компенсацій коштуватиме німецькому бюджету приблизно 300 млн EUR.

Офіційно німецький уряд вважає, що вимога про репарації, висунута попереднім правоконсервативним польським урядом, не має правових підстав. Однак 2024-го Олаф Шольц, тодішній канцлер ФРН, заявив про готовність зробити «гуманітарний жест». Берлін пропонував виділити 200 млн EUR, проте Дональд Туск, прем'єр-міністр РП, відхилив пропозицію через недостатню суму коштів.

Суперечка між Польщею та Німеччиною щодо репа-

КОМЕНТАРІ ЕКСПЕРТІВ

Олександр Краєв, український політолог:

— Історичну політику дедалі частіше держави використовують як інструмент дипломатичного впливу. Питання пам'яті можуть ставати частиною перемовної позиції, однак вони не повинні підірвати стратегічне партнерство між союзниками.

Микола Капітоненко, експерт із міжнародних відносин:

— Міжнародне право далеко не завжди дозволяє реалізувати те, що суспільство вважає історично справедливим. Саме тому політична доцільність і юридична можливість часто не збігаються.

Єжи Кранц, польський професор міжнародного права:

— Юридична перспектива таких вимог є значно складнішою, ніж політична риторика, оскільки вона впирається в післявоєнні міжнародні угоди та принцип стабільності міжнародного правопорядку.

Ізраїль планував убити іранських перемовників

■ New York Times

Під час перемовин між США й Іраном у Вашингтоні заізолювали, що Ізраїль готує замах на двох головних представників Тегерана — міністра закордонних справ Аббаса Аракчі та спікера парламенту Мохаммада Галібафа. Про це повідомляє The New York Times із посиланням на американських посадовців.

За інформацією видання, у Білому домі вважали, що вбивство перемовників фактично зірве дипломатичний процес і може призвести до нового витка війни. Саме тому Сполучені Штати попередили іранську сторону про можливу загрозу, щоб та посилила заходи безпеки.

NYT зазначає, що причини для занепокоєння були вагомими. Раніше Ізраїль уже ліквідував високопоставлених представників іранського керівництва, які підтримували контакти зі США. Крім того, ще навесні з'являлися відомості, що Аракчі

та Галібаф входили до списку потенційних цілей, хоча згодом їх нібито тимчасово вилучили заради продовження перемовин.

У квітні ц. р., коли Галібаф летів до Ісламабада на зустріч із Джей Ді Венсом, віцепрезидентом Сполучених Штатів, іранська сторона поставилася до загрози максимально серйозно. За даними NYT, Тегеран через посередників просив Вашингтон гарантувати безпеку делегації, а іранський літак супроводжували пакистанські винищувачі.

Газета також стверджує, що під час зворотного лету іранська розвідка отримала інформацію про можливу атаку. Через це літак здійснив вимушену посадку в Мешхеді, після чого делегація повернулася до Тегерана наземним транспортом. Попри напруженість перемовин між США та Іраном тривають. Дональд Трамп уже заявив, що Тегеран нібито погодився майже на всі американські вимоги, хоча сторони й надалі мають суттєві розбіжності щодо майбутньої угоди.

Незвичайний спосіб навчити солдатів збивати дрони

■ Telegraph

Британській армії запроваджують тренування зі стендової стрільби, щоб навчити солдатів краще збивати російські БпЛА. Як пише The Telegraph, команда зі стендової стрільби закликає більше військовослужбовців займатися цим видом спорту у вільний час.

Стрільба по тарілках — вид спорту, де по мішенях, що летять, стріляють дробом із гладкоствольної зброї. Їхні польоти імітують поведінку справжніх птахів, а для запуску використовують спеціальні автоматичні металеві машинки.

Як сказав Пітер Міґер, капітан британської команди зі стендової стрільби, низка підрозділів уже висловила зацікавленість у тренуваннях на нових армійських полігонах для стендової стрільби з метою покращення влучності стрільби по дронах.

«Часто люди виявляють, що це не зовсім те, чого вони очікували, і завдяки тренуванням розуміють, що в них виходить набагато краще, ніж гадали», — зазначив він.

Британські солдати розпочали тренування зі стрільби по тарілках у межах операції «Інтерфлекс» — програми навчання українських військ у Великій Британії. «Українці, які брали участь у тренуваннях, заявили, що використовували дробовики для збивання ударних БпЛА на полі бою у своїй країні, що привело до створення полігонів для стрільби по тарілках, які британські війська можуть використовувати у вільний час для розвитку аналогічних навичок», — указує видання. Королівські військово-повітряні сили раніше вже використовували стрільбу по тарілках у рамках своєї підготовки під час Другої світової війни. А тепер дробовик варто розглядати як «зброю останньої інстанції» проти БпЛА.

BERETTA ПОСТАЧАЛА ЗБРОЮ ДЛЯ АРМІЇ РФ

■ Insider

Європейський збройовий гігант Beretta Holding опинився в центрі міжнародного скандалу після оприлюднення нових документів, які доводять не лише фінансовий контроль, а й безпосередню участь його менеджменту в управлінні російським бізнесом після повномасштабного вторгнення до України.

Як зазначається в розслідуванні видання The Insider, П'єтро Гуссаллі Беретта, президент і головний виконавчий директор холдингу, впродовж усього 2022 року офіційно входив до складу правління російської компанії «Русский орел». Beretta Holding досі зберігає за собою контроль над 57 % акцій цього російського імпортера.

Попри запроваджені санкції Європейського Союзу, із березня 2022-го по лютий 2024 року російські структури зареєстрували щонайменше 15 337 одиниць західної вогнепальної зброї, причому майже 40 % від цього обсягу (6 064 одиниці) склала продукція заводів, що належать італійському згаданому концерну.

Хоча значна частина задекларованого вантажу позиціонувалася як мисливська зброя, російські силові відомства й армія змогли отримати сотні одиниць передових армійських напівавтоматичних рушниць і далекобійних гвинтівок. Зокрема, зафіксували масове використання гладкоствольних дробовиків Benelli моделей M2 і M4 військовослужбовцями РФ для збиття українських фронтових FPV-дронів.

На змаганнях із тактико-стрілецького багатоборства Збройних сил РФ російські військові віддали перевагу італійським Benelli через їхні кращі технічні характеристики, порівнюючи з аналогами концерну «Калашников».

Крім того, досвід протидії безпілотним літальним апаратам (БпЛА) за допомогою європейської зброї перейняла Федеральна служба охорони Російської Федерації (РФ), службовців якої помітили з рушницями Benelli M2 під час заходів з безпеки перших осіб держави на параді 9 травня ц. р. у Москві.

Паралельно російські снайперські підрозділи активно застосовують високоточні гвинтівки Tikka та Sako сучасних армійських калібрів, які виробляє фінський завод, що також входить до структури Beretta Holding.

Реакція правоохоронних органів на виявлені схеми постачання виявилася кардинально різною по обидва боки Атлантики. У відповідь на попередні викриття уряд США вніс «Русского орла» до санкційних списків, а згодом правоохоронці заарештували кількох міжнародних посередників, зокрема, громадян Киргизстану й Італії, за звинуваченням у контрабанді американської зброї та боєприпасів на сотні тисяч доларів.

Водночас у Європейському Союзі та безпосередньо в Італії офіційних розслідувань так і не розпочали. Комітет фінансової безпеки Міністерства економіки Італії усунувся від вирішення питання, заявивши про відсутність компетенції у сфері збройового ембарго. Ба більше, під час слухань у комісії з безпеки Палати

депутатів Італії в лютому ц. р. Антоніо Мінардо, який керував засіданням, демонстративно закрити слухання після того, як парламентарі поставили керівництву Beretta запитання про тисячі одиниць контрабандної зброї та мільйон патронів, що потрапили до РФ.

За умов цілковитої бездіяльності європейських органів контролю тінювий імпорту продукції Beretta до Москви не припиняється. Нові документальні дані свідчать, що 17 березня ц. р. російська компанія «Кольчуга», яка належить Рафіку Етумяну, партнеру Михайла Хубутії, російського бізнесового партнера Beretta, успішно оформила й отримала чергову партію зі 40 карабінів Benelli Argo-E військових калібрів .308 Winchester .30—06 Springfield.

У відповідь на офіційний запит журналістів прес-служба Beretta Holding заявила про категоричне відхилення будь-яких звинувачень, що шкодять репутації бренду. Керівництво концерну заперечило, що «Русский орел» вилучений із консолідованої фінансової звітності групи, а всі комерційні операції на російському ринку зупинені. Появу офіційних сертифікатів відповідності на нову зброю, виданих державними органами РФ, у холдингу назвали наслідком розповсюдження фальсифікованих товарів і публікацією фальшивих зображень у медіа.

«ТРАМП ЛЮБИТЬ ПЕРЕМОЖЦІВ»

Його нові заяви заспокоїли союзників по НАТО

Володимир Зеленський і Дональд Трамп

■ Євген Клен

Хоча Вашингтон і припинив військову допомогу Україні, Дональд Трамп усе ж заявив, що США продовжуватимуть продавати їй зброю за кошти союзників. Ці слова вселили у європейських союзників обережний оптимізм щодо того, що американський лідер здійснив значний зсув на користь Києва.

«Усе відносно просто. Трамп любить переможців. А Україна останнім часом почала перемагати», — зауважив один із дипломатів НАТО. Союзники по Альянсу також зобов'язалися зміцнити промислову базу, укласти нові військові контракти на 50 млрд USD та усунути бар'єри в оборонній торгівлі. Учасники НАТО інвестуватимуть у власні можливості щодо розгортання, забезпечення та підтримки збройних сил і досягнення цільових

показників у всіх сферах, у т. ч. завдання глибоких високоточних ударів, інтегровану протиповітряну (ППО) та протиракетну (ПРО) оборону, безпілотні системи тощо.

ПІДТРИМКА КОНГРЕСМЕНІВ

На тлі чергової масованої атаки Російської Федерації (РФ) на Київ двопартійна група конгресменів Сполучених Штатів закликала посилити американську підтримку України. «Маємо негайно озброїти Україну інструментами, необхідними для захисту її народу й припинення війни РФ, — ідеться у спільній заяві демократів Марсі Каптур, Майка Квіглі, а також республіканців Браяна Фіцпатрика та Джо Вілсона. Останній заявив: «Ці удари свідчать про те, що РФ жахливо програє свою війну, і згадана атака стала сигналом напередодні саміту НАТО, що Путін

у відчаї». А Дон Бейкон наголосив: «США повинні допомагати Україні з ПРО й ППО, і ми повинні також запровадити жорсткі санкції проти РФ».

Своєю чергою сенатор Ліндсі Грем зазначив, що Україна перевершила всі очікування у боротьбі з російським вторгненням. Тож тепер союзники мають посилити свою підтримку. «Мій законопроект про санкції проти РФ, розроблений спільно зі сенатором Блюменталем, може дати реальні результати. Він користується широкою та глибокою підтримкою обох партій і дозволить президенту Трампу запровадити мита на продукцію провідних країн, що закуповують дешеву російську нафту й природний газ для підтримання військової машини Путіна», — поділився він і додав, що це літо є найсприятливішим для того, щоб докласти всіх зусиль, і чинити тиск на російського диктатора, змусивши

його сісти за стіл перемовин.

ПОЗИЦІЯ ТРАМПА

Відтак Дональд Трамп назвав зустріч із Володимиром Зеленським в Анкарі (Туреччина) переламним моментом у відносинах після сварки в Овальному кабінеті в лютому торік. Про це повідомив Ян Бейтсон, представник Державного департаменту Сполучених Штатів. За його словами, стосунки між Трампом і Зеленським зараз геть інші. Чиновник також додав, що лідери можуть відкрито обговорювати важливі питання. «Ми знаємо, що президент Трамп, коли йому щось подобається, про це відразу скаже. Коли не подобається, теж дуже прямо скаже», — пояснив він. Під час зустрічі Трамп і Марко Рубіо, державний секретар США, також розмовляли про успіхи України, зокрема про удари українських безпілотних літальних апаратів (БпЛА) по території РФ. Глава американського зовнішньополітичного відомства побачив у цих успіхах нові можливості для дипломатії.

А президент України поінформував про зрушення щодо підготовки дрової угоди зі Сполученими Штатами: «Я дуже радий, що наші сторони почали працювати над Drone deal. Це дуже хороший початок. І сподіваюсь обговорити деякі важливі деталі».

Український лідер також висловив вдячність Трампу за американську підтримку, в т. ч. двопартійну. Зокрема, подякував за програму PURL, завдяки якій здійснюють закупівлі американського озброєння для України за кошти європейських союзників і Канади. Глава української держави акцентував на тому, що пріоритет для Києва зараз — ППО.

А Дональд Трамп заявив, що хотів би приїхати в Україну, однак не знає, чи дозволить йому це зробити служба безпеки через війну. Водночас, за його словами, було б добре відвідати Київ, бо це дуже гарне місто, але вже, мабуть, після війни.

ПОЯСНЕННЯ ЕКСПЕРТА

Джеймс Джей Карафано, американський експерт у сфері національної безпеки, зовнішньої політики й оборони, вважає, що найкращі часи для російської армії у війні проти України вже залишилися позаду.

Він відзначив, що Путін не зміг досягти своїх стратегічних цілей в Україні. І хоча бойові дії можуть тривати ще місяці або й довше, успіху йому вже не досягти, позаяк армія РФ пройшла кульмінаційний момент. А коли такий момент настає, перевага переходить від нападника до противника. «Війна формально припиниться, коли Путін проголосує за відхід. Прогнозисти можуть передбачати що завгодно, але лише людина в Москві знає, коли буде достатньо. При цьому існують реалії, з якими росіянам доведеться змиритися», — зауважив фахівець.

І запевнив, що за будь-яких сценаріїв Україна залишиться незалежною європейською державою, однією з найважливіших з економічного та військового погляду. Насамперед завдяки найбільшій у Європі армії, що пройшла бойовий гарт. Крім того, Україна тепер має одну з найпродуктивніших та найінноваційніших оборонно-промислових баз у Європі. І попит на українську продукцію лише зростатиме.

У новому світі оборонно-промислова база є частиною стримування агресії. А країни, які демонструють здатність вести затяжну війну, підтримувати критично важливу інфраструктуру, виробляти зброю та боєприпаси, стають менш привабливими для ворогів. І Україна буде грізною для будь-якого потенційного агресора.

На думку експерта, після завершення війни Україна стане однією з основних країн Європи, дбаючи про продовольчу безпеку та видобуваючи унікальні корисні копалини. Він також не виключив, що Україна буде залучена до ланцюжка постачання напівпровідників, критично важливих мінералів і штучного інтелекту. А також інтегрується в регіональну мережу морських перевезень, оскільки витіснила РФ із більшої частини Чорного моря.

Джеймс Карафано відмітив, що саме за президентства Трампа Україна досягла фантастичних успіхів, а Росія зазнала найсерйозніших невдач. Він нагадав, що минулий рік продемонстрував вразливість РФ до глибоких ударів. НАТО ж тим часом створює систему для наступу й оборони. Закуповує озброєння, здатне завдавати ударів по РФ, створює європейські системи ППО та ПРО, а також захисту від БпЛА.

ДО СЛОВА

Більшість американських військ, раніше розміщених в Естонії, покинула країну після того, як Пентагон зупинив перекидання нових підрозділів до Європи та розпочав перегляд глобального розміщення сил. Згідно з чинним договором про військову співпрацю між Таллінном і Вашингтоном, на території цієї балтійської країни має перебувати американський контингент чисельністю від 500 до 700 військовослуж-

бовців. Однак наразі там залишилася лише невелика частина персоналу, головню підрозділи обслуги. Та Калев Стойческу, голова парламентської комісії з питань державної оборони, запевнив, що йдеться про тимчасове зупинення ротації, а також ширший перегляд присутності Сполучених Штатів у Європі. «Вони розпочали ротацію, але її реалізація зупинена до остаточного рішення щодо присутності Збройних сил

США у Європі. Це рішення можуть ухвалити протягом шести місяців», — зазначив він. Ханно Певкур, міністр оборони Естонії, також підтвердив, що поточна ситуація пов'язана з плановою літньою ротацією, однак достеменні терміни повернення нових підрозділів поки що невідомі. Проте військові контингенти Великої Британії та Франції і надалі залишаються в Естонії та дотримуються планової ротації.

ЯК УКРАЇНА БОРОТИМЕТЬСЯ З «НЕЧИСТЮ»?

Чому справа відомих езотериків може стати прецедентом для всієї держави

■ Мирослава Бізикадзе

В Україні набирає обер-тів справа, яка може стати знаковою для всього ринку езотеричних послуг. У центрі уваги опинилися відомі в соціальних мережах «відьма» та «маг».

ВІРА ЧИ БІЗНЕС НА ЛЮДСЬКОМУ ГОРІ?

Ця історія викликала широкий суспільний резонанс не лише через популярність фігурантів, а й через характер звинувачень. Ярослав Железняк, народний депутат, повідомив, що звернувся до Бюро економічної безпеки (БЕБ) і Національної поліції (НП) із заявами щодо діяльності Марії Тихої (Марії Арєф'євої) та мага Веліяра (Богдана Орищенко).

Окремі громадяни стверджують, що платили їм значні кошти за «магічні ритуали», «зняття проклять», «пошук безвісти зниклих військових» або «лікування», однак не отримували обіцяного результату. За словами депутата, до заяв були долучені свідчення людей, копії платіжних документів, записи телефонних розмов та інші матеріали. Так, у заяві щодо Марії Тихої зазначили, що їй переказували гроші за консультації, навчання або проведення магічних ритуалів, після чого комунікація припинялася. Одна громадянка України у квітні 2025-го звернулася до Арєф'євої через хворобу матері й відправила «відьмі» 12 тис. грн. Та після оплати «чаклунка» перестала їй відповідати.

«Особливо цинічною є інформація про те, що Арєф'єва чинила психологічний тиск і маніпулювала людьми, які перебували у вразливому емоційному чи психічному стані, залякуючи їх «смертельними порчами» та «родовими прокляттями» задля вимагання великих сум», — йдеться в заяві Железняка.

Своєю чергою Веліяр пропонував платні окультні послуги через інтернет, а серед епізодів, які потребують перевірки, є історія матері тяжко хворої дитини, яка платила кошти за «магічну допомогу».

Із червня по серпень 2025-го Орищенко взяв у

неї 7 тис. грн за «допомогу мага» у лікуванні, а потім разом зі спільниками просив заплатити ще 1,1 тис. EUR. Крім того, Орищенко самовільно встановлював курс валют: «Рахуйте за курсом 48». Такі дії також кваліфікуються за ч. 4 ст. 190 (шахрайство) Кримінального кодексу України (ККУ).

КАРНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Після отримання звернення НП внесла відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань. У матеріалах провадження йдеться про те, що невстановлені особи могли через YouTube, TikTok, Instagram та інші платформи систематично пропонувати окультно-магічні послуги та шляхом обману заволодівати коштами громадян.

Водночас БЕБ отримало звернення щодо перевірки можливих фінансових порушень і дотримання податкового законодавства. І йдеться не лише про двох популярних езотериків. Україна вперше отримала настільки масштабну публічну дискусію про діяльність людей, які продають «магічні послуги» через соціальні мережі.

За останні роки ринок езотерики значно зріс. Онлайн-консультації, карти таро, астрологія, «чистки», «родові програми», «енергетичні практики» стали багатомільйонною індустрією.

Сама собою віра в магію чи езотеричні практики не є порушенням закону. Конституція України гарантує свободу світогляду та переконань. Однак якщо під виглядом таких послуг особа умисно вводить клієнта в оману з метою заволодіння його коштами, такі дії можуть отримати кримінально-правову оцінку.

Саме ця межа між свободою переконань і можливим шахрайством є предметом розслідування. І незалежно від результатів ця історія вже стала прецедентом, адже вперше на державному рівні порушили питання відповідальності за можливі зловживання на ринку езотеричних послуг. Якщо правоохоронці до-

ведуть факти шахрайства, це може стати сигналом для інших, хто заробляє на людських страхах і відчаї.

Якщо ж доказів виявиться недостатньо, справа стане прикладом того, що навіть найгучніші звинувачення мають підтверджуватися належними доказами, а презумпція невинуватості повинна діяти для кожного.

ЧУТЛИВА ТЕМА

Особливий суспільний резонанс у цій справі викликали повідомлення про те, що серед потенційних потерпілих могли бути родичі безвісти зниклих військовослужбовців. Адже під час війни українці переживають безпрецедентний психологічний тиск. Люди, які втратили близьких, шукають відповіді будь-де — від державних органів до екстрасенсів.

Психологи давно зазначають, що саме в кризових ситуаціях люди стають найбільш схильними довіряти тим, хто обіцяє швидке вирішення проблеми або дає надію там, де офіційні структури поки що не можуть надати відповідь. Саме тому правоохоронці приділяють особливу увагу випадкам, якщо послуги пропонували людям у вразливому психологічному стані.

Водночас юристи наголошують:

відкриття кримінального провадження не означає автоматичного доведення провини. До набрання законної сили обвинувальним вироком суду кожна особа вважається невинуватою.

Марія Арєф'єва народилася 1996 року в Києві. Позиціонує себе як «спадкову чорну відьму-некромантку», яка працює з «мертвою енергією» та духами роду. Свій «дар», за власними словами, відчула у 21 рік, саме тоді, коли завагітніла.

Популярність прийшла після участі у 21-му сезоні телешоу «Битва екстрасенсів» на телевізійному каналі СТБ, де запам'яталася епатажними ритуалами й упевненими прогнозами. Після проєкту активно вела блог в Instagram (більш ніж 200 тис. підписників), YouTube-канал із політичними й містичними передбаченнями, а також надавала платні консультації та ритуали.

Вона декларує високі офіційні доходи як фізична особа-підприємець (у 2024–2025 рр. —

мільйони гривень), веде розкішний спосіб життя (не рухомість у Києві, пластик на хірургія) і відкрито заявляє

про гонорари в десятки тисяч доларів на місяць. У медійному просторі її часто називають «головною відьмою країни».

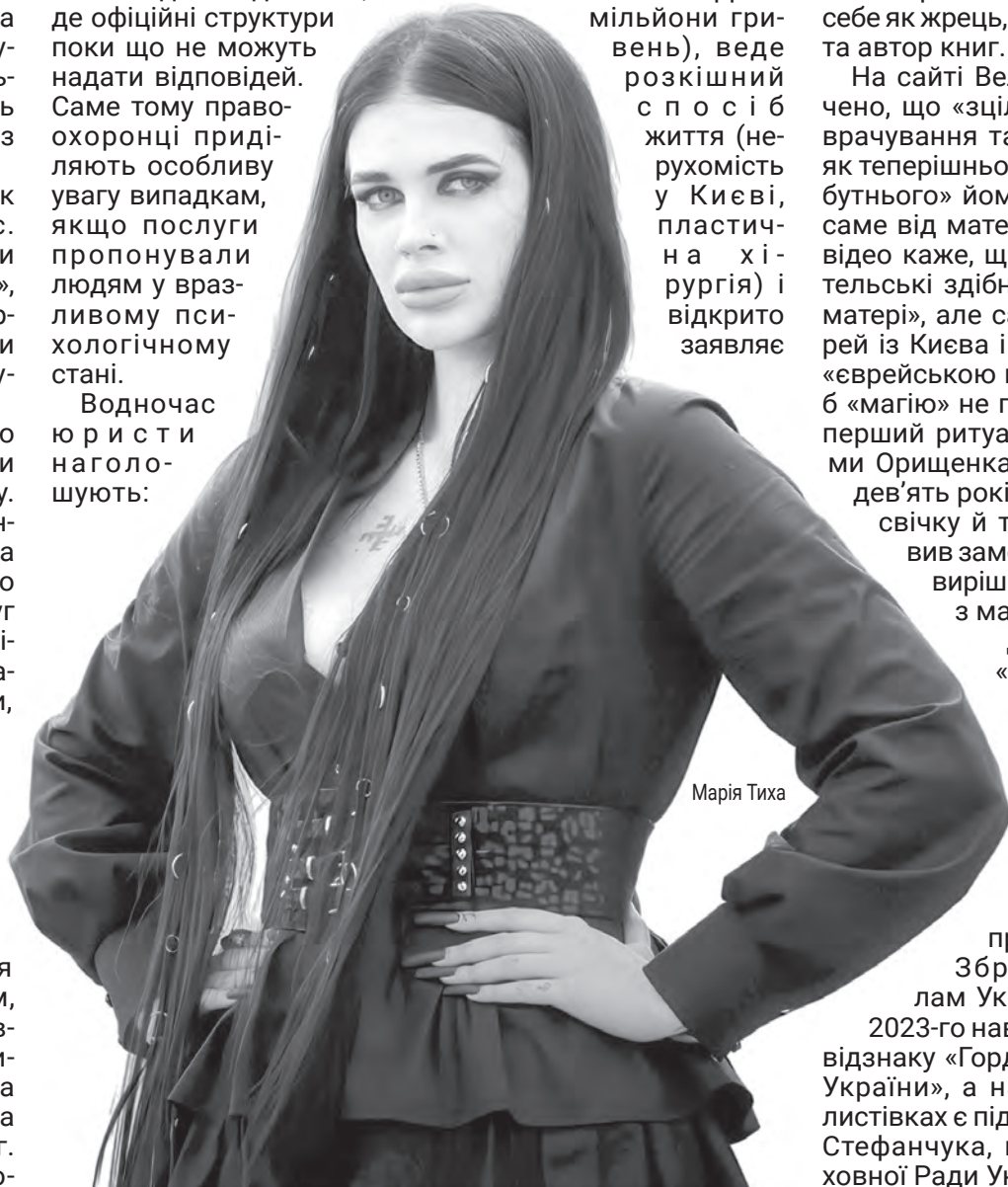
Марія Арєф'єва майстерно використовує епатаж і відвертість. У гучних інтерв'ю розповідала про інтимні стосунки з політиками та батюшкою Московського патріархату, зв'язки з високими посадовцями (Андрієм Єрмаком, Юлією Тимошенко), плани йти в політику — навіть балотуватися на посаду мера Києва. Після появи інформації про заяви до правоохоронних органів Марія Тиха вказала, що працює офіційно, дотримується вимог законодавства й має намір надати детальні коментарі разом зі своїми адвокатами. Вона закликала громадськість не робити передчасних висновків до завершення перевірок.

Богдан Орищенко — 28-річний блогер та езотерик із Донецької області. Він відомий своїми прогнозами щодо війни в Україні, а також участю в численних скандалах. У соціальних мережах позиціонує себе як жрець, таролог, маг та автор книг.

На сайті Веліяра зазначено, що «зцілююча сила врачування та пророцтво як теперішнього, так і майбутнього» йому перейшли саме від матері. В іншому відео каже, що має «цілительські здібності по лінії матері», але сам він — єврей із Києва і займається «єврейською магією». Яку б «магію» не практикував, перший ритуал, за словами Орищенко, здійснив у дев'ять років — запалив свічку й тричі промовив замовляння, аби вирішити рівняння з математики.

Діяльність «мага» викликає неоднозначну реакцію. Він має велику аудиторію та публікує новини про допомогу Збройним силам України, за що

2023-го навіть отримав відзнаку «Гордість і слава України», а на вітальних листівках є підпис Руслана Стефанчука, голови Верховної Ради України.

Марія Тиха

Представники дирекції та гості «Самопоміч» під час відкриття виставки в Українському національному музеї

Дирекція «Самопоміч» приймає вітання та почесні відзнаки

Відзнака «Самопоміч» на честь її 75-ліття

Квіти на вдячність

«САМОПОМІЧ» ВІДСВЯТКУВАЛА СВОЄ 75-РІЧЧЯ

■ Оксана Малинка

Ще 1951 року скарбник молоді української кредитної спілки носив гроші вкладників... у себе в кишені. Іншого варіанта тоді не існувало, адже у спілці ще не було ні сейфа, ні власного офісу, ні сучасних банківських систем. Не було великих капіталів чи підтримки інвесторів.

Була лише невелика група людей і велика віра в те, що українська громада в Америці здатна будувати власне фінансове майбутнє. Так народилася Selfreliance Federal Credit Union (кредитова спілка «Самопоміч»).

Сьогодні ця історія звучить майже неймовірно. Те, що починалося з 359 доларів, перетворилося на потужну фінансову установу. 20 червня 2026 року «Самопоміч» відзначила своє 75-річчя. Святкування в Українському національному музеї в Чикаго зібрало близько двох сотень гостей — представників духовенства, освітян, лідерів громадських організацій, молодіжних об'єднань і багаторічних партнерів. Але цей ювілей став чимось більшим, ніж урочистою датою. Це було нагадування про історію українців у США, які збудували інституцію на довірі, взаємодопомозі та спільній відповідальності.

КОЛИ БАНКИ КАЗАЛИ «НІ»

Після Другої світової війни до Сполучених Штатів прибула велика хвиля української еміграції. Серед новоприбулих були лікарі, інженери, викладачі, підприємці — люди з великим досвідом, але без можливостей почати життя заново. Американ-

Команда «Самопоміч» під час ювілейних святкувань

ська фінансова система виявилася для них майже закритою. Без кредитної історії, без застави та часто без достатнього знання мови отримати позику було практично неможливо. Навіть найпростіші речі — автомобіль для роботи чи перше житло — ставали недосяжними.

Саме тоді з'явилося просте, але революційне розуміння: якщо система нас не бачить — ми створимо власну. Навесні 1951 року десятеро українських кооператорів, які мали досвід ще з довоєнної Галичини, підписали установчі документи нової кредитної спілки.

На перші установчі збори прийшли всього 48 осіб. Разом вони зібрали 359 доларів стартового капіталу. Цих коштів не вистачало навіть на базові потреби — не кажучи вже про сейф чи повноцінний офіс. Тому перші заощадження буквально зберігалися в кишені скарбника, який щодня ніс їх додому, бо іншого безпечного місця просто не існувало.

Упродовж перших років працівники не отримували зарплати. Установа трималася на волонтерстві, довірі та переконанні, що це більше, ніж фінансо-

вий проєкт. Це був рух взаємодопомоги, у якому головною валютою стала довіра.

Саме тоді слово Selfreliance набуло особливого змісту. Це була не просто назва, а принцип: розраховувати на себе, підтримувати своїх і будувати майбутнє разом.

КРИЗИ, ЩО ЗАГАРТУВАЛИ

За 75 років «Самопоміч» не раз проходила через економічні випробування, які змінювали цілі країни. Інфляція 1970-х. Економічні спади початку 2000-х. Світова фінансова криза 2008 року, яка зруйнувала десятки великих фінансових установ у США. Але кожна криза робила кредитівку сильнішою.

Під час економічних труднощів 2000-х рр. «Самопоміч» створила спеціальний фонд допомоги обсягом 200 тис. доларів, що підтримував понад 200 сімей, які втратили роботу або опинилися у скрутній ситуації.

Під час пандемії коронавірусу «Самопоміч» стала активним учасником державної програми захисту зарплат. Працівники установи працювали

безперервно, допомагаючи українським бізнесам, школам, церквам і громадським організаціям отримати критично важливу фінансову підтримку. У моменти невизначеності «Самопоміч» не відступала — вона ставала ближчою до людей.

Та говорити про «Самопоміч» лише мовою цифр — означає втратити головне. Бо ця установа стала важливою частиною українського життя в Америці. Вона підтримувала школи українознавства, молодіжні організації, церкви, фестивалі, культурні події та громадські ініціативи. Завдяки цьому українська ідентичність зберігалася та передавалася новим поколінням навіть далеко від Батьківщини.

Особливе місце завжди займала молодь. Протягом десятиліть кредитівка інвестувала в молодіжні табори, освітні програми, конкурси, спортивні й культурні заходи, допомагаючи виховувати покоління, яке поєднує американські можливості з українським корінням.

75 РОКІВ ПО ТОМУ

«Самопоміч» сьогодні — це сучасна фінансова

установа з розвиненими цифровими сервісами, мережею філій у шести штатах і майже 50 тис. членів. Світ змінився — з'явилися онлайн-банкінг, мобільні платежі та штучний інтелект. Але незмінним залишилося головне — відчуття, що ти заходиш не просто у фінансову установу, а в спільноту, де тебе знають, розуміють і підтримують.

Ювілейне святкування стало нагодою не лише згадати шлях від \$359 до мільярдної інституції, але й ще раз підтвердити просту істину: сила цієї історії завжди була в людях.

Святкування ювілею «Самопоміч» тривало не один день — воно ожило в просторі, де кожен міг буквально пройтися сторінками минулого. До свого 75-річчя установа підготувала особливу експозицію в Українському національному музеї в Чикаго. Ця виставка — жива візуальна подорож у часі, що розкриває шлях становлення, розвитку та досягнень нашої фінансової установи. Експозиція була відкрита для всіх охочих із 20 червня до 5 липня ц. р., відвідувачі мали нагоду відчувати надихаючу історію кредитівки особисто. Приємним сюрпризом стало те, що кожен відвідувач виставки отримав пам'ятний подарунок — фірмову ексклюзивну парасольку від «Самопоміч».

Тепер кожен новий рахунок, депозит чи позика — це більше, ніж фінансова операція. Це внесок у розвиток інституції, яка вже 75 літ підтримує численні громадські ініціативи по всій Америці. Історія «Самопоміч» почалася з 359 доларів. Але її справжній капітал завжди був іншим — довіра людей, які вирішили будувати майбутнє разом.

УКРАЇНСЬКЕ МІСТО В СЕРЦІ БРАЗИЛІЇ

■ Софія Калина

Українська мова має офіційний статус не лише на території України. У Бразилії існує місто, де українською можна спілкуватися в державних установах, навчальних закладах і під час культурних заходів. Ідеться про муніципалітет Прудентополіс, який став справжнім осередком української культури в Південній Америці.

Він лежить у штаті Парана, куди наприкінці XIX — на початку XX ст. масово переселялися українці. Головно це були вихідці із Західної України, які шукали кращих умов для життя та розвитку своїх родин.

Попри тисячі кілометрів від Батьківщини, переселенці зуміли зберегти свою мову, віру, традиції та зви-

чаї. Саме тому Прудентополіс часто називають однією з найбільш українізованих громад за межами України.

Восени 2021-го муніципальна рада Прудентополіса одноголосно підтримала рішення надати українській мові статус однієї з офіційних мов міста. Таке рішення стало знаком поваги до численної української громади, яка вже більш ніж століття є невід'ємною частиною життя муніципалітету.

Нашадки українських переселенців продовжують берегти культурну спадщину своїх предків. У місті діють українські церковні громади, фольклорні колективи, танцювальні ансамблі та культурні товариства. У багатьох сім'ях українську мову передають від покоління до покоління, а діти вивчають її разом із португальською.

Там урочисто відзначають Різдво за українськими звичаями, Святвечір із традиційними стравами, Великдень із розписуванням писанок та освяченням великодніх кошиків і проводять фестивалі української культури, музики й народного мистецтва.

Приклад Прудентополіса демонструє, що мова може жити й розвиватися навіть далеко від історичної батьківщини. Завдяки зусиллям кількох поколінь українців удалося не лише зберегти мовну спадщину, а й зробити її офіційною частиною життя цілого міста. Це ще раз підтверджує, що українська культура має сильне коріння далеко за межами Європи, а слов'яна залишається важливою складовою ідентичності для сотень тисяч українців у різних куточках світу.

■ Дзвінка Сагайдак

Світня референтура Світової федерації українських жіночих організацій (СФУЖО) спільно з українськими та закордонними партнерами організовує онлайн Міжнародний круглий стіл «Миклухо-Маклай: між народами і континентами». Захід присвячений 180-річчю від дня народження видатного українського антрополога, етнографа, природознавця, мандрівника й гуманіста.

Масштабна науково-просвітницька онлайн-подія відбудеться 17 липня о 12.00 (за київським часом). Для участі необхідна по-

Круглий стіл до 180-річчя від дня народження Миклухи-Маклая

передня реєстрація через онлайн-форму.

Програма круглого столу охоплюватиме кілька тематичних блоків, під час яких слухачі й дослідники зможуть детально ознайомитися з маловідомими фактами про вченого світового рівня. Зокрема, учасникам представлять: дослідження про українське коріння, походження та маловідому родинну історію Миколи Миклухо-Маклая; віртуальну музейну екскурсію пам'ятними місцями, пов'язаними з родом Миклух в Україні; доповіді, присвячені австралійському періоду життя та діяльності науковця, а також сучасним

ініціативам зі збереження його гуманістичної спадщини в Австралії.

Цей круглий стіл стане першим у серії міжнародних заходів, запланованих до 180-річного ювілею дослідника. Крім того, зустріч закладе фундамент для підготовки до великої Міжнародної науково-освітньої конференції, яка відбудеться восени ц. р. СФУЖО запрошує долучитися до дискусії освітян, істориків, краєзнавців, студентство, представників закордонного українства й усіх, хто прагне відкривати для себе видатні постаті української та світової науки.

ЄКУ оприлюднив умови повернення з ЄС

■ Олег Садовий

Європейський конгрес українців (ЄКУ) оприлюднив офіційну заяву щодо програм та ініціатив, спрямованих на повернення громадян України з країн Європейського Союзу (ЄС).

У заяві висловили цілковиту підтримку проектам української держави, що мають на меті створення умов для повернення громадян додому. А також підкреслили, що відновлення людського потенціалу, зміцнення громад та стабілізація економіки є критично важливими факторами для довготривалої стійкості й відбудови України. Однією з ключових позицій і вимог ЄКУ є те, що повернення українців додому має відбуватися винятково на добровільних, безпечних і гідних засадах.

У цьому контексті Конгрес солідаризується з позицією Європейської комісії, яка передбачає планове продовження статусу тимчасового захисту для українців в унії з паралельним запровадженням програм до-

бровільного повернення для тих, хто прийме таке рішення.

Також у ЄКУ впевнені, що будь-які майбутні державні чи міжнародні рішення в цій сфері повинні гармонійно поєднувати стимулювання повернення з безкомпромісним захистом прав українців за кордоном. Це стосується як осіб під тимчасовим захистом, так і тих, хто вже тривалий час легально проживає, працює, навчається чи має стійкі родинні зв'язки в країнах Євросоюзу.

Крім того, у діаспорній організації наголосили, що після остаточного завершення дії режиму тимчасового захисту в ЄС для українських громадян мають бути розроблені зрозумілі, прозорі й передбачувані перехідні правові механізми. «ЄКУ готовий долучатися до координації подальших рішень у цій сфері в межах своїх компетенцій, досвіду та мережі українських громад у країнах ЄС, щоб такі механізми відповідали інтересам України та водночас не створювали правової невизначеності для українців за кордоном», — ідеться в офіційній заяві організації.

В РП пошкодили могилу українського письменника

■ Іван Заторський

На Раковицькому кладовищі в Кракові невідомі пошкодили місце поховання Богдана Лепкого, українського письменника, науковця та професора, викравши барельєф з надгробка. Про це повідомив Георгій Тихий, речник Міністерства закордонних справ України.

Українська сторона розцінює інцидент як акт ван-

далізму та свідому провокацію, спрямовану на загострення відносин між країнами. За словами дипломата, Генеральне консульство України в Кракові вже звернулося до поліції, адміністрації кладовища та міських органів влади з вимогою провести розслідування та встановити причетних осіб.

Також Київ закликав ужити заходів для повернення або відновлення викраденого барельєфа та посилення охорони місця поховання. Консульство очікує оперативного розслідування та притягнення винних до відповідальності відповідно до законодавства Республіки Польща (РП). Польська поліція провела огляд на могилі поета й намагається з'ясувати обставини пошкодження пам'ятника на ній. Проте не вбачає в цьому вандалізму «антиукраїнських мотивів».

ДЕМАРШІ НЕ ЗУПИНЯТЬ ПАНТЕОН

Польські політики спекулюють на українській темі заради електоральних рейтингів

Президенти Польщі й України Кароль Навроцький і Володимир Зеленський у Варшаві в грудні 2025 року, під час офіційного візиту українського лідера до сусідньої держави

■ Ігор Голод

Депутати Верховної Ради України (ВРУ) проголосували за створення Українського національного пантеону.

ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНЕ МІСЦЕ ПАМ'ЯТІ

Законопроект «Про Український національний пантеон» подав до парламенту президент Володимир Зеленський. У пояснювальній записці він указав, що «це загальнонаціональне місце пам'яті українського народу», «меморіальний комплекс, призначений для вшанування найвидатніших представників української нації, які зробили винятковий внесок у здобуття та відновлення незалежності, державотворення, захист суверенітету, формування української нації, війська, розвитку науки, культури, мистецтва, спорту, української мови, громадянського суспільства чи релігії».

У Пантеоні не вшановуватимуть винних у злочинах проти національної безпеки України, миру чи безпеки людства й тих, хто підпадає під закони про засудження комуністичного, нацистського та російського тоталітарних режимів. Перепоховання в Пантеоні можливе не раніше ніж через 20 років після смерті людини, однак у виняткових випадках цей термін можуть скоротити.

Кандидатури на вшанування в Пантеоні розглядатиме постійний доглядний орган. До нього за конкурсним відбором увійдуть історики, науковці й інші фахівці, представники Українського інституту

національної пам'яті (УІНП) і громадських організацій. Він перевірятиме, чи відповідає кандидатура вимогам закону, за потреби організовуватиме громадське обговорення та готуватиме висновки, які затверджує уряд. Остаточне рішення про вшанування в Пантеоні ухвалюватиме ВРУ.

Уряд доручив УІНП розробити концепцію функціонування та структури меморіального комплексу загальнонаціонального значення у складі Національного заповідника «Києво-Печерська лавра». А також «забезпечити проведення експертних і публічних обговорень із питань пов'язаних з утворенням та діяльністю Пантеону».

Міністерство культури отримало завдання «забезпечити організацію та проведення архітектурного конкурсу на найкращий архітектурний проєкт Пантеону за участю представників державних органів, органів місцевого самоврядування, громадськості, міжнародних організацій, релігійних об'єднань і провідних архітекторів, істориків, мистецтвознавців». Міністерству закордонних справ спільно з УІНП доручили «забезпечити проведення верифікації борців за незалежність України й інших осіб, які відіграли значну роль у формуванні національної свідомості й ідентичності українців і членів їхніх сімей, похованих за межами України, щодо яких доцільне здійснення перепоховання на території Пантеону».

Політтехнолог Ігор Гринів вважає, що створенням Пантеону президент «хоче здобути симпатії електорату, який його не підтриму-

вав на виборах 2019 року, але для якого історична пам'ять є важливою». Політолог Володимир Фесенко погодився, що «там, де Зеленський бачить, що може спрацювати на його політичний інтерес, він це схоплює і починає рухатись далі, не враховуючи, що це може спрацювати проти, завдати шкоди національним інтересам».

Схоже, сподівання президента небезпідставні: за результатами опитування соціологічної групи «Рейтинг», якби президентські вибори відбулися найближчої неділі, за чинного главу держави проголосували б 32 % українців, за колишнього головнокомандувача Збройних сил (ЗСУ) Валерія Залужного — 16 %.

«НІХТО НЕ БУДЕ НАКАЗУВАТИ»

Відтак глава держави наголосив у парламенті: «Ніхто й ніколи не наказуватиме, як нам жити, як говорити, кого нам любити, кому бути вдячними і яких героїв шанувати». Неназвані президентом «ніхто» ідентифікували себе самі. Рафал Лескевич, речник президента Польщі, відзначив, що законопроект про Пантеон — «наступний етап дій ескалаційного характеру з боку української влади після рішення наприкінці травня ц. р. надати одній із військових частин імені Героїв УПА».

Почесне найменування «імені Героїв УПА» Зеленський присвоїв 27 травня Окремому центру спеціальних операцій «Північ» Сил спецоперацій ЗСУ, яким того дня виповнилося десять років. «Наші військові самі обирають для себе героїчне ім'я підрозділу, а

як президент і верховний головнокомандувач, повинен їх підтримати», — пояснив він.

Праві польські політики відреагували на це схвильовано. Матеуш Мораєцький, колишній прем'єр Польщі та заступник лідера партії «Право і справедливість» (PiS), поскаржився: «Українці встромили нам палець в око». А президент Польщі ухвалив рішення позбавити Зеленського ордена Білого Орла.

Саме внесення законопроекту про Пантеон один із неназваних на порталі Onet польських міністрів прокоментував таким чином: «Дуже шкода, що Зеленський так учинив. Була надія, що ми налагодимо наші стосунки, а схоже, що буде ще гірше. Нам важливо дбати про польські компанії, які хочуть вести бізнес в Україні, але теперішня політика Києва цьому не сприяє».

Владислав Косіняк-Камиш, міністр оборони Польщі, заявив, що «з Бандерою Україна до ЄС не увійде». А Мораєцький назвав заяву Зеленського «черговим ляпасом Польщі».

Пйотр Мюллер, депутат Європейського парламенту від PiS, написав у соціальній мережі, що «президент України зробив черговий крок, що руйнує польсько-українські відносини». Він також закликав: «Розраховую, що цього разу весь польський політичний клас зрозуміє, що тут потрібна тверда політика: допомагати, але й вимагати».

Конрад Беркович, депутат ультраправої польської партії «Конфедерація», вимагав «зупинити постачання Україні техніки, перекрити фінансування, закрити летовище у Ясенці (головний логістичний хаб НАТО для транзиту військової допомоги Україні. — Ред.), блокувати кожен кредит і дотацію для України, забрати в неї привілеї в Польщі та закрити для неї східний кордон, зрештою, блокувати її спроби вступу до ЄС».

У відповідь Дональд Туск, прем'єр-міністр Польщі, відреагував на такі заяви запитанням: «Ви ж, мабуть, не перейшли на бік Росії? Я звертаюся до тих, хто хоче припинити військову допомогу Україні».

СТАРТУВАЛА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ

Схоже, що після присвоєння підрозділу спецпризначенців почесного найменування «імені Героїв

УПА» польські політики впевнені, що в Києві, зокрема, увіковічать вояків Української повстанської армії та провідника ОУН (б) Степана Бандеру. Тому й сприймають створення Пантеону як «черговий ляпас» Польщі, однак дають таким чином привід для висновку, що не бачать ширшого контексту.

Бо указ «Про заходи щодо створення меморіалу українських героїв» був підписаний ще 14 січня 2020 року президентом України Володимиром Зеленським. Повномасштабне вторгнення РФ до України зупинило створення Українського національного пантеону. Та все ж Кирило Буданов, керівник Офісу президента України (ОПУ), повідомив, що «розробляє проєкт Пантеону видатних українців — простору пам'яті, де перепоховують політичних, військових і культурних діячів, чиї могили розташовані за кордоном».

По суті, повернення до указу президента України відбулося за два місяці до присвоєння почесного найменування «імені Героїв УПА» підрозділу спецпризначенців. Причому речник президента Кароля Навроцького тоді не протестував.

Ба більше — 11 липня 2023 року й сам Навроцький заявляв: «Визнаю, що українці мають право самі обирати своїх героїв. Якщо для них героєм є Степан Бандера чи Роман Шухевич, то поляки не обирають патронів українських вулиць. Це те, до чого я, як голова Інституту національної пам'яті Польщі, не маю жодних претензій». Чому ж тоді тепер розвернувся на 180 градусів? Зеленський стверджує, що Навроцький діє так само, як і експрем'єр Угорщини Віктор Орбан, нагнітаючи настрої ненависти до українців заради політичних дивідендів.

Політолог Вадим Денисенко роз'яснив: «У Польщі аналоєм рано стартувала виборча кампанія, де українське питання стало головним. PiS і Навроцький вважають, що, підігріваючи це питання (у т. ч. й через розігрування аграрної карти), вони зможуть набрати бали».

Повідомляючи, що «Польща готує незрілі ескалаційні кроки до 11 липня на річницю Волинської трагедії», генерал Буданов наголосив: «Україна не сприйме ультиматумів ні від кого в цьому світі». Тобто Український національний пантеон постане навіть попри демарші з Варшави.

Тетяна Міненко, Алла Жижкевич та Станіслав Кремньов

Унизу — срібний «чоловік у вишиванці»

43 КОПІЇ СКИТСЬКИХ АРТЕФАКТІВ

■ Оріся Шиян

У Рівному показали скарби скитів. В обласному краєзнавчому музеї експонують копії артефактів, які свого часу знайшли в курганах на території України. Щоби познайомити зі спадщиною давнього народу, що кочував в українських степах більш ніж 2,5 тис. років тому, копії артефактів у натуральну величину вирізьбив рівненський майстер Станіслав Кремньов.

Експозиція налічує 43 копії унікальних предметів зі скитських скарбів, знайдених у курганах на території України. Як розповіла Тетяна Міненко, куратор виставки, це предмети не з єдиної колекції та не з одного місця. «Ці речі археологи знаходили в

різних місцях в різні роки впродовж XX ст. Це накладки на одяг, персні та сагайдак, пряжки, відомий гребінь з кургану Солоха. А ще золоті ювелірні прикраси, якими користувалися скити в VII—III ст. до Р. Х.», — зазначила вона.

Ці предмети зберігають у різних музеях, основну частину — у Скарбниці Національного музею історії України, що розташована в заповіднику «Кієво-Печерська лавра». Станіслав знайшов їхні фото в інтернеті й відтворив у натуральну величину з липи.

На виставці єдиним не скитським експонатом є срібна фігурка з позолотою з Макарівського скарбу. Це постать чоловіка з узором, що схожий на вишиванку, тому цю фігуру часто називають «чоловічок у танці» або «чоловік у вишиванці». Історики датують

його раннім слов'янським часом.

Скити не мали до Рівненщини жодного стосунку. Це задум автора, щоби популяризувати їхню спадщину.

«Автор намагався зібрати спадщину скитів в одному місці, щоб люди доступно могли її оглянути. Адже сьогодні побачити оригінальну колекцію, тим паче в одному місці, неможливо. Також Станіслав Кремньов планує створити більш за масштабом скульптури для людей з вадами зору», — додала куратор виставки.

Усі дерев'яні копії скитських артефактів автор подарував Рівненському обласному краєзнавчому музею. Експозицію доповнюють інформаційні матеріали, що розказують відвідувачам історію реліквій, про місця, де їх виявили, а також культурне значення.

До 170-річчя від дня народження Івана Франка

■ Олег Дерев'янка

Студенти Львівського фахового коледжу ім. Івана Труша створили сучасний візуальний стиль для відзначення 170-річчя від дня народження Івана Франка. Розроблені дизайни вони презентували як власні дипломні проекти.

Перед початком роботи над айдентикою майбутні дизайнери відвідали історико-культурний заповідник «Нагуевичі». Там студенти вивчали фондові матеріали музею та оглядали батьківську хату письменника для пошуку сучасних візуальних рішень. Крім проектів, присвячених

Іванові Франку, випускники також представили серію візуальних робіт до 100-річчя від дня народження Бориса Возницького, багаторічного директора Львівської галереї мистецтв. Нагадаємо, що 170-річний ювілей від дня народження Івана Франка відзначатимуть у серпні ц. р.

■ Оріся Шиян

На місці давньоруського городища Ташань на Київщині археологи виявили нові знахідки.

Про підсумки другого етапу науково-рятивних, стабілізаційних та консерваційних робіт на пам'ятці археології місцевого значення розповіли в Інституті археології Національної академії наук України. «У ході досліджень вивчили християнські поховання XVII—XVIII ст., більш ніж десять об'єктів давньоруського часу, серед яких житло XII ст., господарські ями та зернова яма. Також простежено й досліджено потужні культурно-хронологічні горизонти XI—XII ст., що залягають на окремих ділянках пам'ятки на глибині до 4,5 м», — зазначили археологи експедиції під керівництвом Всеволода Івакіна.

Нові знахідки археологів у Ташані

Під час робіт виявили велику кількість археологічних артефактів. Основна частина знахідок датується давньоруським періодом, також зафіксовані поодинокі матеріали доби пізнього палеоліту та козацького часу.

Ще раніше архітектурно-археологічна експедиція досліджила на місці городища житло та культурні нашарування XI—XIII ст.

Там знайшли кераміку, кістки тварин та інші добре збережені органічні рештки. Серед цікавих знахідок — фрагменти амфор візантійського походження та скляний браслет, предмети, пов'язані з військовою справою та кінним спорядженням: бойовий наконечник стріли, фрагменти вудил, елементи поясного набору та срібна пряжка від взуття.

У квітні ц. р. там виявили раніше невідомий некрополь із похованнями XVII—XVIII ст. Крім того, археологи локалізували й частково досліджили фундаменти палацу Рум'янцева-Задунайського 1770-х рр. та мур довкола нього. Городище зазнало руйнувань унаслідок війни, загальна площа пошкоджень — 2814 кв. м. Археологічні роботи на Ташанському городищі 2026-го проводять уперше.

Розкопки в Ташані

Крем'яний скребок

Клеймо на денці горщика

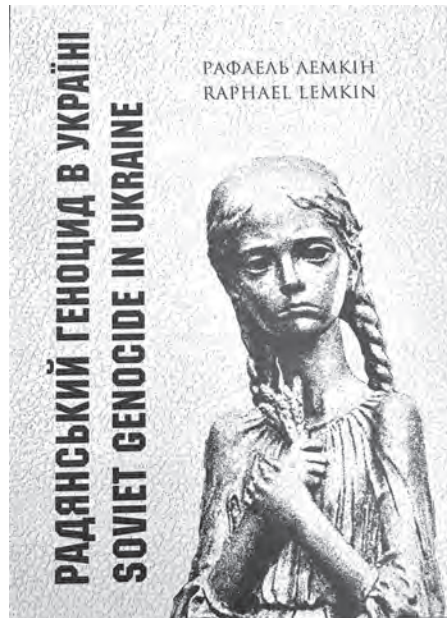

Некрополь XVII—XVIII ст.

ТОЙ, ХТО ЗАПРОВАДИВ ТЕРМІН «ГЕНОЦИД»

Рафаель Лемкін

Книга, у якій зібрані переклади 33 мовами статті «Радянський геноцид в Україні»

Будинок у Львові, у якому проживав Лемкін

■ Оріся Шиян

Рафаель Лемкін — юрист, який запровадив у міжнародне право поняття геноциду і став одним із творців Конвенції Організації Об'єднаних Націй (ООН). Він досліджував масові вбивства вірменів, євреїв та українців, брав участь у підготовці матеріалів для Нюрнберзького процесу, а диплом правника здобув у Львові.

ВИРІС У ПРИКОРДОННІ

Щодо громадянства та національної приналежності Лемкіна все дуже заплутано. Він народився в селі Гродненської губернії, що тепер у межах Білорусі, а тоді належало до Російської імперії, згодом — до Польщі. Його сім'я була єврейською, проте вдома розмовляли також російською і польською. Навчався Рафаель у Кракові, Львові та Гайдельберзі (Німеччина), працював у Бережанах і Варшаві, згодом емігрував до США.

Щодо дати його народження є певні неточності: у різних документах фігурують 1895-й і 1900-й роки.

Перші десять літ життя він провів на родинній фермі Озерисько біля міста Волковиська в межах тодішньої Російської імперії. В 1921–1939 рр. ця територія належала Польщі, а тепер — Білорусі.

Рафаель був середнім із трьох братів, між Елі-

шем і Самуелем. Ферма належала спільно родинам його батька та дядька, тож двоюрідних братів і сестер завжди вистачало. Діти блукали разом однією щасливою зграйкою: вислизали від дорослих і досліджували кожен куточок господарства, поки батьки намагалися за ними простежити.

Рафаель змалку цікавився поезією, музикою та літературою. Виростаючи в прикордонні, хлопець природно цікавився іншими культурами — там жили поляки, євреї, білоруси й росіяни. Справа усього життя Лемкіна виросла з місця, із дитинства, з відчуття, що знищити народ означає більше, ніж убити людей. Це означає стерти все, звідки вони прийшли.

ПІДРОБИВ ДОКУМЕНТИ

1919-го Лемкін закінчив школу в Білостоці та вступив на юридичний факультет Ягеллонського університету в Кракові. Однак під час навчання адміністрація встановила, що подана ним довідка про сповнення військового обов'язку була фальшивою. У роки міжвоєнної студенти-чоловіки мали підтверджувати проходження служби або законне звільнення від неї, тому такий документ був необхідний для продовження навчання.

Польський дослідник Пшемислав Жуковський припустив, що Лемкін

підробив документи, щоб уникнути призову до війська. На користь цієї версії свідчить і плутанина з роком народження: у документах 1919–1922 рр. він указував 1895-й замість імовірного 1900-го, що дозволяло не потрапляти до призовної категорії.

Після викриття підробки Лемкіна формально виключили з Ягеллонського університету, але зачислили два вже пройдені семестри без дисциплінарної позначки в документах. Завдяки цьому зміг продовжити навчання у Львівському університеті та згодом здобути ступінь доктора права. У Львові Лемкін жив на вул. Замарстинівській.

НЮРНБЕРЗЬКИЙ ПРОЦЕС

Під час навчання на Лемкіна велике враження справила подія, що трапилася 1921 року: у Берліні вірменський студент Со-гомон Тейлірян порішив колишнього османського міністра Талаата-пашу, який був причетний до організації геноциду вірменів. Тоді суд виправдав Тейліряна, проте це спонукало Лемкіна замислитися, чому міжнародне право не передбачає покарання для організаторів масових злочинів. «Чому вбивство мільйона людей вважається менш тяжким злочином, ніж убивство однієї особи?» — запитав себе він.

Відтак уже в 1930-х рр. на міжнародних конференціях висував ідеї ввести до міжнародного права поняття «варварство» — як навмисне знищення народів, і «вандалізм» — нищення культурної спадщини. Тоді його пропозиції не отримали широкої підтримки, проте стали підґрунтям для майбутньої концепції геноциду.

Коли 1939-го розпочалася Друга світова війна, Лемкін уступив до польського війська, брав участь в обороні Варшави, зазнав поранення. Рятуючись від Голокосту, він утік до Швеції, а згодом до США. 49 його родичів убили німецькі солдати.

У Сполучених Штатах Лемкін викладав в університетах. 1944 року видав свою працю Axis Rule in Occupied Europe, де вперше вжив і чітко визначив термін «геноцид» та проаналізував політику нацистської окупації. Він стверджував, що актам фізичного або біологічного винищення зазвичай передують знищення культури — напади на символи, традиції чи релігійне життя спільноти. Рафаель наголошував, що запобігти цьому можна лише тоді, коли світ одразу ж завадить таким діям.

Лемкін був радником Верховного суду США на Нюрнберзькому процесі. Його робота стала основою для обвинувачень нацистів, а також послужила фундаментом Конвенції ООН від 1948 року

«Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього».

ЛЕМКІН І УКРАЇНА

Рафаель Лемкін одним із перших юристів міжнародного права окреслив злочини сталінського режиму проти українців як геноцид. У 20-ту річницю Голодомору в Україні, 1953-го, він звернувся до тритисячної аудиторії в Мангеттен-центрі в Нью-Йорку й розповів про радянські злочини проти українців. Його статтю «Радянський геноцид в Україні» в Росії внесли до переліку екстремістських матеріалів.

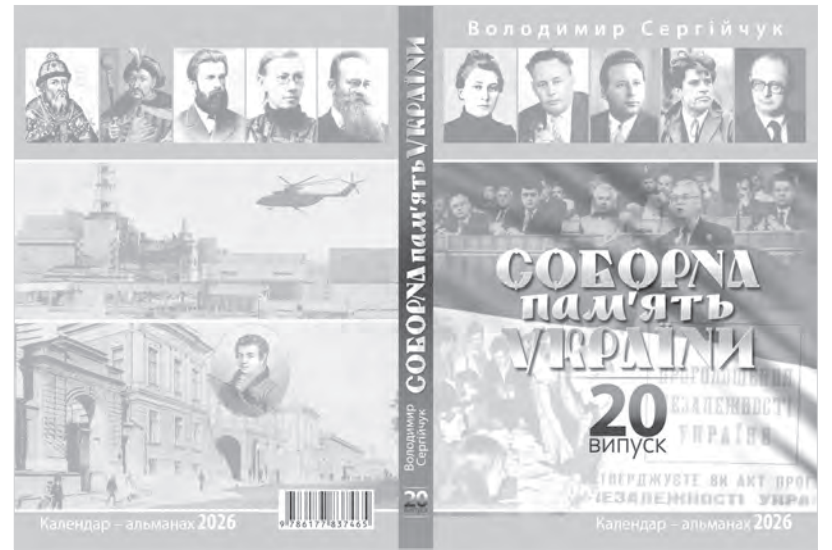
У геноциді українців Лемкін убачав чотири складові: нищення української інтелігенції; ліквідація Церкви (Української автокефальної православної та Української греко-католицької); Голодомор українського селянства, яке берегло українську культуру, мову, традиції; заселення України представниками інших етносів для зміни складу населення.

2024 року в Україні створили громадську спілку «Товариство Рафаеля Лемкіна», що об'єднує юристів, дослідників, діячів культури й правозахисників для превенції та покарання злочину геноциду. Рафаеля Лемкіна двічі номінували на Нобелівську премію миру. Попри те, що він був відомим у світі, помер 1959-го у скрутних матеріальних умовах.

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—26, 28

Подано текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

ЗА ВЛАДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ НА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ (ДО 85-РІЧЧЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ПРОГРАМОВИХ ПОСТАНОВ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ОУН)

Слава Україні! Слава Бандері!

Програмові постанови Організації Українських Націоналістів

1. Організація Українських Націоналістів визнає, що: Боротьба за силу й добро української нації є основою нашого світогляду. Всебічний розріст, сила, здоров'я й добробут українського народу — це наша найвища ціль.

2. Тільки вповні Суверенна Українська Держава може забезпечити українському народові вільне життя й повний всебічний розвиток усіх його сил.

3. Тільки шляхом революційної боротьби з наїздниками здобуде український нарід свою державу.

4. Тільки справедливий, національний суспільний лад буде основою сили Української Держави й основою вільного життя українського народу.

Тому Організація Українських Націоналістів бореться:

1. За Суверенну Соборну Українську Державу, за владу українського народу на українській землі.

2. За організацію Української Держави на основах: сильної влади, сильної національної армії й флоту та

єдиної політичної організації провідного національного активу.

3. За планову організацію цілого господарського й суспільного життя в Українській Державі на таких основах:

а) рівність усіх українців у правах і обов'язках перед нацією і державою; б) поділ на різні заняття й фахи та відповідно до цього виробничі й професійні організації, побудовані на засаді продукційного солідаризму й рівноправності всіх працюючих;

в) власником усієї землі й вод, підземних і наземних багатств, промислу й шляхів сполучення — є сам український нарід і його держава;

г) Українська земля українським селянам, фабрики й заводи українським робітникам, український хліб українському народові;

вільна ініціатива вільних людей;

загальне й повне право власності на продукти своєї праці;

обмежене приватне, кооперативне й спілкове право власності та господарювання землею й виробництвами тих, які біля них працюють;

державна власність важкого промислу й транспорту; вільна торгівля нижчих ступнів;

законне обмеження зисків, усунення всякої спекуляції та самоволі й недбалства в господарстві;

інтенсивна розбудова всіх галузей народного господарства, щоб воно стало основою могутності Української держави:

пов'язання в цілому житті — вільної, творчої ініціативи, праці й власності громадян — з ініціативою, плановістю, організовані-

стю й контролем держави — в одну, нерозривну цілість;

д) законна участь робітників у керівництві й зисках підприємств; за кращу працю — краща платня;

забезпечення законом найменшої платні за працю, вистачаючої на повне утримання працівника та його родини;

забезпечення здорових умов праці у копальнях, фабриках, заводах та всіх місцях праці;

забезпечення платних відпусток і задоволення всіх потреб здоров'я і культури;

е) загальне й повне забезпечення на старість та у випадках каліцтва й нездібності до праці всіх громадян;

ж) основою багатства народу є в першу чергу здібності й праця всіх членів національної спільноти. Тільки праця і її видаєність є мірилом вартості кожної одиниці та основою її суспільного становища.

ОУН бореться:

4. За планову організацію українською державною владою народного здоров'я, розросту й тугості української раси шляхом:

а) загальної, обов'язкової, безплатної лікарської опіки й використання всіх здобутків лікарських наук та лічних закладів для цілого загалу;

б) допомоги чисельним родинам;

в) опіки й охорони матерей і дітей;

г) піднесення стану народного відживлення, мешкання й рівня цілого життя;

д) плекання фізичного здоров'я народу;

5. За організацію шкільництва на основі загально-го безплатного навчання

для всієї української молоді й особливого виховання здібнішої дітвори.

За перевиховання цілого українського народу в дусі славних традицій української історії;

За усунення чужих розкладових впливів;

За новий героїчний зміст української культури.

6. За свободу сумління й релігійних культів, нешкідливих моральній силі нації в інтересах Української Держави.

7. ОУН бореться проти комуністичного світогляду, проти інтернаціоналізму й капіталізму та проти всіх поглядів і струй, що несуть ослаблення життєвих сил народу;

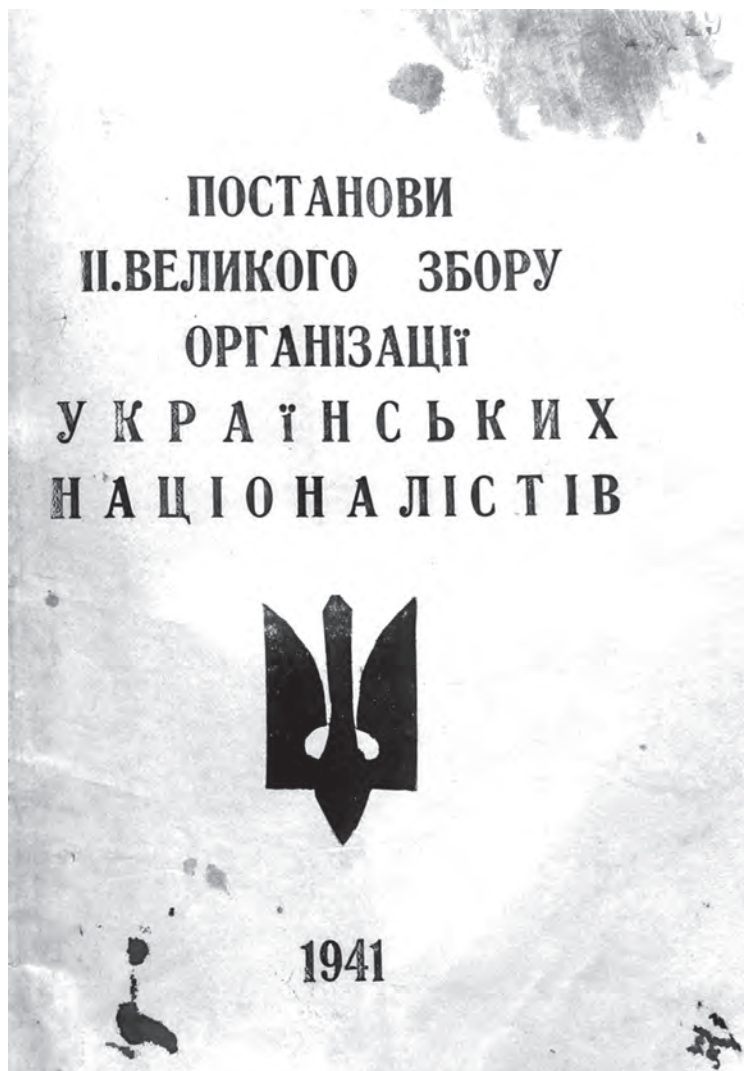
ОУН бореться за знищення сваволі, за розвал московської тюрми народів, за знищення цілої комуністичної системи, за знищення всіх привелів, поділів і різниць на класи, та всіх інших пережитків і пересудів.

8. ОУН бореться — за свободу всіх народів, поневолених Москвою, та їхнє право на своє власне державне життя.

9. ОУН змагається за з'єднання всіх українців в одному визвольному фронті Української Національної Революції та організовує й творить політичну і військову визвольну силу, здібну перевести збройний зрив, здобути Українську Державу та керувати нею.

10. ОУН іде в боротьбі за здійснення заповіту Великого Пророка України Тараса Шевченка, революційним шляхом Коновальця, шляхом Святослава, Володимир Великого, Хмельницького, Міхновського й Петлюри, шляхом боротьби за славу і велич Золотого Тризуба.

II ВЗ ОУН, квітень, 1941 р.

ГОЛОВНИМ ДЛЯ УРСР ЗАЛИШАЛОСЯ ПРОДОВОЛЬСТВО (ДО 80-РІЧЧЯ НАДАННЯ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ ВІД ЮНРРА)

Уже за два роки перед закінченням Другої світової війни за ініціативою Президента США Рузвельта було створено «Адміністрацію допомоги й відновлення об'єднаних націй», яка мала допомогти й полегшити життя постраждалим на початку відбудови народного господарства.

Ця організація одержувала кошти з грошових внесків 48 країн, які не були окуповані гітлерівцями. Кожна з них мала внести 2 відсотки свого щорічного національного доходу. Скажімо, для США ця сума рівнялася 2.700.000.000 доларів, а для невеликої Ісландії — 1.400.000.

УРСР стала членом ЮНРРА в серпні 1945 року, після чого керівництво цієї організації відвідало всі регіони республіки, ознайомилося з масштабами руйнувань і нагальними потребами населення в найближчий час. У результаті початкова сума заявок УРСР сягнула 209.757.407

доларів, яку за океаном підкорегували до зменшення на 10.208.360.

Скажімо, з огляду на великий термін виготовлення окремих верстатів і пресів скоротили ці позиції на 630.000 доларів, або небажання виділяти для УРСР індикаторів і випробувальних машин — а це 452.402 долари. Як і небажання фірми «Зінгер» виготовляти швейні і трикотажні машини. Відмовилися у Вашингтоні відпускати і броньований кабель. А замість жирних кислот там запропонували взяти 25 тисяч тон господарського мила на 3 мільйони доларів.

На основі цього було розроблено новий план виділення для УРСР 189.000.000 доларів на різні товари, які відпускалися безплатно, а вже українська влада реалізовувала їх з тим, щоб одержані кошти спрямувати на відбудову шкіл, лікарень, ясель, дитячих садків, будинків інвалідів, сиріт і престарілих.

Зрозуміло, що найбільше тоді, особливо з початком нового голоду в Україні, гостро постало питання про нестачу продуктів харчування. Тож і не дивно, в новій заявці Уряду УРСР, з якою 3 квітня 1946 року погодилася Москва, на першому плані значилася саме ця номенклатура товарів — на загальну суму 129.522.532 долари. Сюди входили м'ясопродукти (із заміною частково рибою й оселедцями) — на суму 59.372.150

доларів), жири тваринні й рослинні (37.883.800), згущене молоко і молоко сухе обезжирене (5.910.920), сир (2.977.600), боби сухі (1.044.550), рис (2.505.800), манна крупа (807.570), насіння (9.566.062), какао-боби (599.400), чай (599.400), кава (644.000), перець чорний (144.000), вітаміни (751.955). До цієї групи, до речі, включалися копра (2.964.000), оліфа (751.325) і господарське мило (3.000.000).

Промислових товарів і сировини передбачалося поставити на суму 23.417.990 доларів, медичного обладнання і медикаментів — 507.747, промислового обладнання й різних матеріалів — 34.551.731. Серед останніх значилося обладнання для відновлення зруйнованих помешкань і громадських приміщень, у тому числі

екскаватори, крани, пересувні компресори, вібраційні механізми. Окремою графою виділялося обладнання для комунальних підприємств міст, зокрема, для електростанцій, водопроводів і каналізацій. Враховувалася також потреба в обладнанні для переробної промисловості. Ці матеріали станом на 1 жовтня 1946 року в більшості вже були 19 американськими пароплавами доставлено в порти Далекого Сходу: міді 3.997 тонн, алюмінію — 911, олова — 1.078, свинцю — 1.629.

Найбільш напружено працювали пароплави, які доставляли продовольство. Наприклад, м'ясних консервів надійшло 84.263 тонн, рибопродуктів — 23.309, рису — 1.610, борошно і крупи — 7.316, кави — 2.670, чаю — 771, а всього — 281.820 тонн.

Може це здатися дивною для практики світової дипломатії, але в її історії, мабуть, і справді не знайдеться прикладів, коли міністра закордонних справ незалежної держави знімають за те, що він при виконанні своїх службових обов'язків був патріотично налаштований щодо рідної країни. Але в пострадянській Україні таке сталося: в березні 2009 року міністра закордонних справ Володимира Огризка звільнили з посади з ініціативи уряду.

Тодішній член фракції БЮТ Андрій Портнов наголосив перед журналістами, що «антиурядова політика», яку здійснював міністр закордонних справ Володимир Огризко, призвела до його відставки.

«Потрібно було думати, яким чином моделювати власну діяльність», — заявив майбутній соратник Януковича Портнов. Водночас лідер депутатської групи «За Україну!» В'ячеслав Кириленко назвав звільнення Огризка наслідком його незалежної політики щодо Росії.

Сам Володимир Огризко звинувачення в надмірній проукраїнськості сприйняв

«ПРАЦЮВАТИМУ ПРОУКРАЇНСЬКИ ЗА БУДЬ-ЯКИХ ОБСТАВИН» (ДО 70-РІЧЧЯ ВОЛОДИМИРА ОГРИЗКА)

як комплімент, бо вважав нормальним, коли міністр закордонних справ України налаштований проукраїнськи. І додав в інтерв'ю:

«Не буває, певно, міністра закордонних справ Росії, налаштованого не проросійськи, чи міністра закордонних справ Польщі, налаштованого не пропольськи. Якщо хтось очікує, що Огризко буде «про-якимсь», а не проукраїнським, — це помилка. Я українець, я виріс на цій землі, живу тут і працюю, й працюватиму проукраїнськи за будь-яких обставин».

Ця проукраїнськість проявилася в нього вже в перших відрядженнях на Захід. З групою однодумців у МЗС УРСР думав і робив усе можливе, що наближало до незалежності України. Був, до речі, в першій групі українських дипломатів, які майже через сто років відновлювали відносини з Німеччиною. Працюючи там, відповідав за налагодження перших контактів із структурами НАТО.

Від перших контактів з росіянами на дипломатичних перехрестях зрозумів, що з ними нам не по дорозі. З кожним наступним етапом своєї дипломатичної біографії це переконання лише посилювалося. Намагався донести це до керівництва кількох урядів, але

безуспішно... Так, його дії не подобалися російським колегам, але ж українська зовнішня політика має враховувати всі аспекти і виходити винятково з національних інтересів України. Незважаючи на будь-які посади й ранги московських дипломатів. Зокрема, попередив посла російської федерації Віктора Черномірдіна про можливість оголошення його персоною нон грата в Україні за «недружні, украї не дипломатичні» оцінки, коментарі й висловлення на адресу України та її керівництва.

Тому Володимир Огризко був готовий до підступних дій тих депутатів парламенту України, котрі намагалися догодити Москві й натиснули кнопки за його звільнення: 174 — від фракції Партії регіонів, 49 — від БЮТ, 27 — від КПУ.

Та це не проукраїнськи за будь-яких обставин». Уже невдовзі така його позиція проявиться перед усім світом: 18 лютого 2014 року під час Євромайдану він звернувся з відкритим «Зверненням до лідерів Європи та США, які ще в змозі діяти». У ньому звинувачувалися уряди західних країн у здійсненні пасивної політики бездіяльності та «невтручання» щодо України під час злочинів режиму Віктора Януковича

проти власного народу. Володимир Огризко також нагадав їм про промовисте історичне «мовчання» їхніх попередників під час Голодомору 1932—1933 років, Другу світову війну та про «умовляння» політичного керівництва України з боку західних держав кінця 1980-х «залишатися» у складі СРСР. Також застеріг лідерів Заходу проти передачі України під протекторат Москви, бо в такому разі події в Україні можуть вилитися у більш жорстоку та криваву війну, ніж війна у колишній Югославії.

Там не прислухалися, відтак не лише сьогодні Україна у вогні, але й на Заході пожинають гіркі плоди нерозважності й історичної зарозумілості. А кадровий дипломат Володимир Огризко з екранів телебачення, трибун міжнародних конференцій продовжує сильним світу цього шокенню, як, зрештою, і всьому світові, наполегливо розтлумачувати гостру потребу підтримати Україну, бо саме тут ключ від майбутнього планети.

Особливо ж велику увагу він приділяє розвінчанню російської імперської пропаганди, очоливши Центр досліджень росії. Саме за його ініціативи кілька років тому Київським університетом імені Бориса Грінченка було підготовлено монографію «Заборонити рашизм». І знову ж таки — він щодня промовляє до українців і світу.

І насамкінець з особистого: восени 2008 року під час засідання Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку тамтешня турецька громада вирішила провести презентацію книги «Що дала Україна світові» автора цих рядків турецькою мовою. Організатори цього заходу висловили побажання, аби на ньому була присутня і делегація України, відтак попросили вияснити можливості присутності її представників. Помічник міністра закордонних справ Володимира Огризка пообіцяв доповісти своєму начальству після його повернення із зарубіжного відрядження. І раптом несподівано, у неділю, дзвінок з приймальної міністра: чи можете ви відповісти зараз Володимир Станіславовичу? Він хоче обговорити з вами всі деталі...

Відбулася не тільки розмова у вихідний день, але й було дійство: в призначений час у найбільшому готелі Нью-Йорка в присутності великої кількості високих державних діячів і дипломатів багатьох країн світу за дорученням міністра закордонних справ України його заступник Олександр Горін зачитав привітання від Президента України до турецькомовних читачів. Отже, світ більше дізнався про Україну. А сприяв цьому Володимир Огризко...

Володимир Сергійчук
Продовження
у наступному номері

Кардинали закликали зупинити словесну війну

■ Марія Дроб'язко

На тлі загострення польсько-українського конфлікту навколо Української повстанської армії кардинали польського й українського походження разом із главою Української греко-католицької церкви (УГКЦ) закликали обидва народи зупинити словесну війну та повернутися на шлях діалогу. Документ підписали кардинали Микола Бичок, Конрад Краєвський, Казімеж Нич, Гжеґож Рись і Блаженніший Святослав. Заяву одночасно представили в Римі та Києві.

Ієрархи почали із конкетики: першим кроком до миру назвали «роззброєння мови». «Це стосується не лише слів, а й жестів, знаків і символів. Вони також можуть ранити, закривати шлях до зустрічі та породжувати страх», — ідеться в заяві.

Мир, нагадали підписанти вслід за папою Левом XIV, є роззброєним і роззброє, а євангельська мова має бути чіткою, але не принизливою; смисловою, але не агресивною; правдивою, але такою, що не закриває шляху до прощення. Кардинали відверто заявили про те, що бачать: «З боєм спостерігаємо за зростанням взаємної напруги та відродженням настроїв ворожнечі між поляками й українцями. Ще болісніше те, що це відбувається в той час, коли Україна продовжує переживати жакіття війни, а Польща в останні роки виявила велику солідарність із мільйонами українських сестер і братів».

Автори звернулися до спадщини святого Івана Павла II, який у листі 2003-го закликав обидва народи: «Нове тисячоліття вимагає, щоб українці й поляки не залишалися поневолені своїми сумними спогадами минулого, нехай подивляться один на одного очима примирення».

Кардинали нагадали про роки спільної праці — молитви, зустрічі, листи 2005 року, декларації 2013-го й послання 2023 року. Вони застерегли проти «негативної пам'яті, яка погляд розуму та серця нав'язливо зосереджує на злі, особливо на скоєному іншими».

Особливий наголос — на особистому наверненні: «Ми можемо закликати інших до навернення лише тоді, коли самі смиренно визнаємо власні гріхи». Заяву закінчили словами, що звучать як пряма відповідь на теперішнє загострення: «Надто багато єднає наші народи, щоб ми могли дозволити змарнувати спільну спадщину».

У Папському університеті відкрили Українську книжкову полицку

■ Юстина Зарваниця

На базі Папського католицького університету Ріо-де-Жанейро (PUC-Rio) відкрили Українську книжкову полицку. Про це повідомило Посольство України в Бразилії.

У церемонії взяли участь: Ана-Марія Рібейро, директорка бібліотеки; Рікардо Борхес, центральний координатор міжнародної співпраці PUC-Rio; та Вероніка Виноградова, представниця Школи політичного аналізу Києво-Могилянської академії.

«Кожна нова книга, розміщена в бібліотеці,

є також мостом між суспільствами. Українська полицка інтегрує екосистему публічної дипломатії, ідеалізовану першою леді України Оленою Зеленською та розроблену за підтримки Міністерства закордонних справ та Міністерства культури України, Українського інституту й Українського інституту книги. У часи, коли Україна захищає не тільки свій суверенітет, але й свою культуру, свою пам'ять та свою ідентичність, такі ініціативи підтверджують, що знання залишаються однією з найбільш стійких форм підходу між народами», — ідеться в повідомленні.

ВЛАДИКА ВІДВІДАВ ЗАКРИТТЯ ПЛАСТОВОГО РОКУ

■ Ірина Коляда

Богдан Дзюрах, апостольський екзарх для українців греко-католиків у Німеччині та країнах Скандинавії, здійснив пастирський візит до української громади німецького міста Любека. Під час поїздки архиєрей зустрівся з місцевими волонтерами та долучився до урочистого завершення виховного року українських скавтів.

Візит єпископа розпочався з теплої зустрічі із членами добродійного об'єднання «Ластівки», які привітали гостя за українською традицією корова-

ем. Під час щирого спілкування волонтери детально розповіли архиєрею про ключові напрями своєї діяльності й логістику зборів. Організація «Ластівки» активно допомагає українським військовослужбовцям на передовій, а також тримає під постійною опікою один із дитячих сиротинців в Україні, забезпечуючи малечу необхідними речами та виказуючи їм свою турботу.

Владика висловив глибоку вдячність усім учасникам об'єднання за їхню самовіддану працю, непохитну громадянську позицію та щоденне служіння заради підтримки тих, хто найбільше по-

страждав від воєнного лихоліття.

Другою важливою частиною візиту стала участь єпископа в урочистому закритті пластового року місцевого осередку «Пласту». На захід зібралася активна українська молодь та їхні батьки. Зокрема, у закритті сезону взяли участь дві новацькі групи «Північні лисиці», а також старші гуртки юнаків і юначок — «Любецька мафія» та «Ведмеді». Спільно з Олею Лапшин, керівницею пластового осередку в Любеку, вихованці підготували для почесного гостя символічний подарунок — урочисто пов'язали хустку приятеля «Пласту».

Лефевристи висвятили єпископів у супереч Ватикану

■ Наталія Шутка

У штаб-квартирі Братства святого Пія X в Еконі (Швейцарія) послідовники французького архиєпископа Марселя Лефевра висвятили чотири нових єпископів без папського мандата. Ватикан вважає це черговим підтвердженням, що послідовники лефевристського руху відкололися від Церкви й потрапили у схизму.

Лефевристи провели висвячення єпископів попри зусилля Святого Престолу щодо діалогу та неодноразові застереження проти продовження розколу в католицькій Церкві. За два дні до цієї події папа Лев XIV надіслав лист настоятелю Братства свя-

того Пія X, у якому вкотре просив запобігти схизматичному актові — хіротонії єпископів без папського мандата.

Не зважаючи на застереження папи, церемонію висвячення провели. Більш ніж 1 тис. священників, монахів і монахинь, а також близько 15 тис. людей були присутні на ній. Захід транслювали в прямому етері шістьма мовами. Були висвячені чотири єпископи: швейцарець Паскаль Шрайбер, Майкл Голдейт зі США, французи Мішель Пуансіне де Сіврі та Марк Анапп'є.

Згідно з католицьким канонічним правом, здійснення таких хіротоній без папського мандата спричиняє автоматичну екскомуніку — відлучення від Церкви. На початку літургії Давіде Пальяррані, насто-

ятель Братства святого Пія X, виголосив коротку промову, у якій, зокрема, сказав: «Ми готові заплатити будь-яку ціну, щоби врятувати Церкву». За його словами, найсерйознішим обов'язком є «передати благословення єпископату цим священникам». «Ми вважаємо, що будь-які покарання чи осуд, накладені за цей вчинок, не мають жодної цінності», — додав він.

Нагадаємо, що розкол почався більш ніж 50 років тому. Марсель Лефевр не прийняв реформ католицької Церкви, які запровадив II Ватиканський собор. Зібравши довкола себе однодумців, католиків-традиціоналістів, 1970-го він заснував священицьке Братство святого Пія X. Його учасники закидають Церкві відступ від традиції.

Садиба в Самчиках

Інтер'єри палацу

ЩО ПРИХОВУЄ ПАЛАЦ НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ

■ Анастасія Павленко

Найбільшого розквіту панська садиба в Самчиках набула за часів гайсинського старости полковника Петра Чечеля. У середині XVIII ст. він придбав маєток, розширив його й надав палацу розкішного оздоблення. Саме тоді парк облаштували за зразком європейських ландшафтних садів. За свідченням сучасників, полковник Петро Чечель, хоч і не здобув високої освіти, мав гострий розум, здоровий глузд, розсудливість та славився працелюбством.

Для зведення нового палацового ансамблю Петро Чечель запросив найвидатніших фахівців свого часу — знаменитого польського архітектора Якуба Кубицького й

італійського скульптора Жана-Батіста Цагляно. Упорядкувати парк доручили Денісу Мак-Клеру, відомому садівнику та вченому-природознавцю з Ірландії.

Первісне розташування приміщень палацу зберегли майже цілком. Зокрема, у палаці є п'ять зал. Укупі вони утворюють анфіладу з боку паркового фасаду, містять багате художнє оздоблення у стилі ампір. До речі, автором унікальних фресок є Михайло Врубель.

Архітектура збереглася просто чудово, попри те, що в радянський час там діяла лікарня і якийсь час — школа. Школярі відколювали шматочки від ліпнини й використовували їх замість крейди. Свого часу в садибі влаштовували

знатні бали. Палац оточений парком, що поєднує французький регулярний та англійський пейзажний стилі. Там росте понад 280 видів кущів і дерев, серед яких 150-річна ялина європейська та ялина повисла, якій більше ніж 280 років.

Палацово-парковий ансамбль «Самчики» приваблює своєю розкішшю не лише мандрівників, а й кіномитців. На його території було знято епізоди для сімох фільмів, серед яких «Зачароване кохання», «Вовче серце», «Троє», «Кріпачка».

Місцеві жителі розповідають, що в палаці нібито живе привид панни Марії, доньки одного з власників. Вона кохала простого садівника, але батько заборонив їм бути разом. Дівчина померла від розпачу, і тепер її біла постать буцімто з'являється в парку.

Інша легенда стверджує, що під палацом є таємні підземні ходи, які ведуть у напрямку річки Случ, їх використовувалися для втечі під час повстань. Деякі археологи навіть виявили підземні арки, які можуть бути залишками тих ходів.

■ Оріся Шиян

Задовго до появи м'яких іграшок українські діти бавилися ляльками, виготовленими руками їхніх мам. На Стрийщині така іграшка називалася «лялька-напханка». Цю давню традицію внесли до Реєстру елементів нематеріальної культурної спадщини Стрийського району. Таких традицій у цьому локальному реєстрі уже 14. Про це розповіла краєзнавець Ольга Боднар, народна майстриня та завідувачка сектору культурної спадщини Стрийської районної військової адміністрації.

Ляльку-напханку начиняли (напихали) натуральними матеріалами. Це могло бути сіно, сухі трави, зерно, вовна або клаптики тканини. Із наповненої тканини формували силует дівчини. «Вона вирізняється особливим способом створення. Виготовляється лялька хрестоподібної форми вручну, без шиття або з мінімальним його використанням, а деталі закріплюють завдяки об-

Лялька, що пахне барвінком і м'ятою

Народну традицію переймає молоде покоління

гортанню та перев'язуванню нитками, що формують голову, тулуб, руки та ноги. Обличчя зазвичай умовне або позначене хрестоподібним знаком, що символізує захист і добробут», — поділилася краєзнавець.

Завдяки ручній праці та зичливим побажанням тих, хто її створював, така іграшка, як уважалось, отримувала символічну «енергію». Особливе значення має саме наповнення ляльки. Щоб лялька стала оберегом, використовували саме ті рослини, трави й зернові культури, які в народних уявленнях асоціюються з охороною дому, здоров'ям, родинним благополуччям

і достатком. Водночас цілющі трави надавали їй терапевтичного ефекту: барвінок символізує життя і безсмертя душі, а також підтримує нервову систему, зменшує стрес і тривожність; безсмертник символізує здоров'я і зміцнює імунітет, підвищує життєву енергію; мак давав захист від зла й допомагав розслабитися, покращував сон і знижував напругу; верба є символом правичного дерева життя та заспокоює нерви, знімає біль і запальні процеси; калина притаманна святі Коляди і Різдва, водночас підіймає настрій, стимулює емоційне відновлення; пшениця є ознакою багатства і підтри-

мує травну систему; овес символізує процвітання роду, підвищує витривалість, тонізує і допомагає відновленню після хвороби; гречка дарує мир у сім'ї, а також підтримує спокій та гармонію в стосунках, зменшує агресивність; м'ята є оберегом від зла, водночас освіжає, покращує травлення та знімає напруження; сіно заспокоює, дарує відчуття безпеки та спокійного сну; пшоно зміцнює серцево-судинну систему, покращує обмін речовин.

Лялька-напханка була іграшкою для дітей, розвивала дитячу уяву та моторику. Її могли розмістити в домі як оберег, що захищав

сім'ю від усього лихого. А ще такі ляльки використовували в ритуалах: під час святкових практик, на весіллях, при народженні дітей та інших важливих подіях.

Краєзнавці наголошують, що кольори ляльки також мали важливе значення: жовтий символізував сонце і життєдайну силу, зелений — здоров'я, синій — цілющу воду, білий — чистоту, брунатний — зв'язок зі землею, а червоний був захисним.

Коли майстрині сідали за виготовлення ляльки-напханки, заборонялося використовувати інші гострі предмети. До цієї справи приступали зі світлим та позитивним настроєм. Такий собі медитативний спосіб відпочинку, який чимось нагадує і розписування писанок. Часто враховували місячний календар, що міг вплинути на призначення ляльки — захист, успіх чи протидію невдачам. Тепер цю традицію бережуть місцеві жителі поважного віку, народні майстрині, а також керівники гуртків, які проводять майстер-класи і передають знання молоді.

ДОНЧЕНКО ЗДОЛАВ БЕРГГРЕНА НОКАУТОМ

■ Андрій Підкуймуха

Данило Донченко (14-2) провів бій з Теодором Берггреном (8-4) зі Швеції і дочасно його переміг.

Перемогу українець здобув у рамках турніру UFC Fight Night 280 у Баку (Азербайджан). Він обрав тактику впевненого просування вперед і відразу ж узявся створювати лоу-кіки й багато разів завдавати ударів по корпусу

суперника. Останньому в цій ситуації залишалося не так уже й багато вибору, йому здебільшого доводилося маневрувати в захисті.

На початку другого раунду український боець знову взявся за опонента, змусивши його присідати, ухилившись від численних ударів. І тоді визрів момент, коли в голову опонента прилетів хай-кік — швед розпластався на канвасі. Данило пішов на остаточне пова-

лення суперника, але тут утрутився рефері й бій зупинив. Таким чином, у другому раунді поєдинку бій Донченка та Берггрена завершився технічним нокаутом.

Нагадаємо, що планувалося, що Данило вийде на настил з іншим шведським бійцем. Проте Андреас Густавссон (12-3) знявся з бою, пославшись на проблеми зі здоров'ям. Для Донченка ця перемога стала третьою в UFC і сьомою поспіль.

■ Василь Нетудихата

Міжнародний олімпійський комітет (МОК) уніс зміни до Олімпійської хартії, спрямовані на посилення принципу «політичної нейтральності спорту». Ці зміни начебто покликані забезпечити нейтральність спорту в будь-який час і зробити його вільним від урядового, культурного, суспільного чи економічного тиску.

Роб Келер, генеральний директор адвокаційної групи Global Athlete, який висловлювався проти внесення таких змін, вважає, що вони послаблять перешкоди на шляху до повного повернення Російської Федерації (РФ) у міжнародний спорт. «Послання буде однозначним: війна, систематичний допінг і повторні порушення Олім-

МОК спростив повернення РФ

пійської хартії вже не є перешкодою для цілковитої участі», — заявив він.

Російські спортсмени перебувають під санкціями після допінгового скандалу, пов'язаного з Олімпіадою-2014 у Сочі, а також через рекомендації МОК від 2022 року щодо відсторонення атлетів після початку повномасштабної війни проти України. Членство Російського олімпійського комітету було зупинене у жовтні 2023-го через порушення Олімпійської хартії.

Та останнім часом МОК поступово пом'якшує обмеження щодо спортсменів з РФ і Білорусі. Зокрема, скасували відсторонення білорусів від участі в міжнародних змаганнях під власним прапором, у т.ч. кваліфікацій на Олімпіаду-2028 у Лос-Андже-

лесі (штат Каліфорнія). Для російських атлетів ці обмеження залишаються чинними, однак обговорюють можливість перегляду їх.

Крім того, спортсмени-учасники Олімпійських ігор зможуть отримати грант від МОК. Про це повідомив Пау Газоль, голова комісії спортсменів. Він зазначив, що ця виплата призначена не лише для тих, хто здобув медалі, а й для всіх атлетів. Сума гранта становитиме 10 тис. USD. Однак вона вимагатиме дотримання антидопінгових та етичних норм і розглядається як визнання зусиль спортсменів на шляху до Олімпіади. На кожен чотирирічний період виділять по 140 млн USD, що дозволить надати гранти приблизно 14 тис. олімпійців.

Збірна України з волейболу залишилася в Лізі націй

■ Роман Журба

Збірні України та Болгарії провели зустріч у межах восьмого туру Ліги націй із волейболу.

Варто зазначити, що українці до цього жодного разу не зазнали поразки. Три виграні протистояння в трьох матчах — чудові показники. Попри це поєдинок із болгарами вийшов складним і не надто вдалим для «синьо-жовтих». Команда Болгарії взяла курс на перемогу і

підтвердила це ще в першому періоді.

У другому періоді бал узяла збірна України, однак третю партію знову виграли болгари. І після напруженої боротьби в третьому сеті збірна України поступилася, не маючи можливостей обіграти суперника. Та хай як склалися обставини в цьому поєдинку для українців, національна команда України змогла зберегти прописку в Лізі націй на наступний сезон після попередніх перемог над Бразилією, Італією та Канадою.

Людмила Оляновська долає мілью в Австрії

■ Софія Калина

Українська легкоатлетка Людмила Оляновська, яка спеціалізується на спортивній ходьбі, стала переможницею етапу Світового легкоатлетичного туру в Австрії.

Однак стати переможницею для українки було замало, тож вирішила зробити це з новим світовим рекордом. Подолала дистанцію завдовжки одну мілью за 6:10,09. До цього часовий рекорд у спортивній ходьбі тримався 36 років. Ще 1990-го його вста-

новила литовська атлетка Сада Ейдікіте. Особливо варто зазначити, що для Людмили це вже другий світовий рекорд у сезоні. У лютому ц. р. вона стала першою жінкою в історії, яка пробігла 5 тис. м у приміщенні швидше ніж за 20 хвилин.

Світовий рекорд на перекладині

■ Софія Турко

Регіна Абрамова, шестирічна спортсменка зі Львівщини, установила новий світовий рекорд, виконавши 430 підйомів з переворотом на перекладині поспіль.

Цим результатом вона не лише перевершила попереднє світове досягнення, а й майже вдвічі покращила власний рекорд. У жовтні 2025-го виконала 223 підйоми з переворотом на перекладині та встановила свій перший світовий рекорд у цій дисципліні.

Попри юний вік це вже п'ятий рекорд спортсмен-

ки. Раніше встановила рекорд з утримання на кільцях у позиції прямого перевернутого вису, протримавшись 5 хв 52 с. Також стала наймолодшою дитиною, яка самостійно подолала маршрут на Говерлу за 2 год 29 хв.

КОРОЛЕВА ОВОЧІВ І ЯГІД

■ Олександра Баландюх

Тутове дерево свою другу назву — шовковиця — отримало через шовкопряда, який харчується листям рослини. Нині налічують близько 16 видів і 400 сортів шовковиці, та в Україні найпоширенішою є чорна. У народній медицині її ягоди здавна вживали з лікувальною метою при захворюваннях серця, нирок, підшлункової залози та застуді. У східних країнах рослину називають деревом життя, а її плоди — королевою ягід. Про це розповів гастроентеролог-дієтолог Олег Швець.

«Ця ягода з дивовижним солодким смаком багата антиоксидантними біофлавоноїдами, вітамінами та мінералами. Флавоноїди шовковиці мають потужну спроможність нейтралізувати вільні радикали, зменшуючи згубні наслідки окислювального стресу, що негативно впливає на фізичне, когнітивне та навіть емоційне здоров'я», — поділився він.

Ягоди шовковиці також багаті феноловими кислотами, які відіграють

важливу роль у багатьох процесах: від профілактики раку до лікування діабету. Пів склянки ягід шовковиці — це 30 калорій, 1 г білка, 7 г вуглеводів, 1 г клітковини, 6 г цукру і відсутність жирів.

Шовковиця є джерелом на вітаміну С: у 100 г ягід його близько 20 мг. Дієта, багата вітаміном С,

зменшує ризик розвитку кількох видів раку. Крім того, вітаміну С відіграє важливу роль у виробленні колагену, який забезпечує структуру багатьох частин

тіла, в т. ч. шкіру, сухожилля, зв'язки та кістки. Вітаміну С справляє значний

вплив на імунні функції та здоров'я кісток. Шовковиця також є хорошим джерелом магнію, фосфору, калію, кальцію та заліза.

Дослідження засвідчують, що споживання шовковиці сприяє зменшенню рівня холестерину, включаючи як загальний, так і «поганий» холестерин. А це знижує імовірність атеросклерозу, коли на стінках артерій виникає багато атеросклеротичних бляшок.

Значна кількість флавоноїдів у ягодах може давати значні переваги для довгострокового здоров'я мозку, у т. ч. уповільнювати погіршення когнітивних функцій, ключового прояву багатьох ментальних розладів і захворювань. За словами

професора, флавоноїди в шовковиці запобігають різноманітним віковим захворюванням очей, які розвиваються у середньому і старшому віці. А ще вітаміну С у шовковиці зменшує ризик розвитку катаракти.

Шовковиця містить багато цукру, порівнюючи з деякими іншими ягодами. Скажімо, в ожині цукру вдвічі менше. Щоб контролювати рівень глюкози в крові, лікар радить їсти шовковицю в помірних кількостях. Якщо ягоди шовковиці темного кольору споживати у великій кількості, вони можуть забарвити зуби, а їхня кислотність здатна завдати шкоди емалі, особливо якщо часто готувати з ягід смузі.

Шовковицю можна зберігати два-три дні в холодильнику під поліетиленовою плівкою. У морозильній камері ягоди зберігаються кілька місяців. Хоча шовковицю переважно їдять сирого, із неї можна також готувати варення, начинки для печива й інші смаколики.

«Омега-блок» паралізував Європу

■ Зоряна Павлюк

Аномальна хвиля тепла охопила низку європейських країн, спровокувавши десятки смертельних випадків і масштабний інфраструктурний колапс. Через безпрецедентне підвищення температури повітря плавляться світлофори й асфальт на дорогах, масово зупиняється транспортне сполучення та критично знижується генерація електроенергії.

Одразу в кількох країнах стовпчики термометрів стрімко подолали позначку 40 градусів за Цельсієм. Нові абсолютні історичні максимуми офіційно зафіксували в Німеччині, Данії та Чехії. У сусідній Словаччині місцеві метеорологи взагалі зареєстрували найспекотнішу ніч за весь час ведення погодних спостережень.

Найбільш трагічні наслідки природної аномалії наразі спостерігають у Франції. Там від теплового удару та загострення хвороб вже загинули десятки людей різного віку. Водночас в Італії влада оголосила максимальний, «червоний» рівень небезпеки одразу у 18 найбільших містах країни й закликала населення не виходити на вулицю. «Ця спека не є при-

ємною літньою погодою, це справжня криза охорони здоров'я», — наголосила німецький політик Катрін Герінг-Екардт.

Безпрецедентна спека завдала серйозного удару по транспортній та енергетичній системах континенту. У Німеччині через розплавлений асфальт довелося частково перекрити одну з найжвавіших автомагістралей під Гамбургом. Національні залізничні оператори були змушені скасувати рейси та дозволили пасажиром здавати квитки через величезний ризик деформації колій.

Високі температури також безпосередньо вплинули на роботу стратегічних об'єктів критичної інфраструктури. Через надмірне нагрівання води в річках атримані електростанції в Угорщині та Швейцарії тимчасово зупинили або знизили потужність їхніх реакторів. В Італії стрімке обміління річки По поставило під серйозну загрозу місцеве сільське господарство та цілі екосистеми.

Дослідники пояснюють цю катастрофічну ситуацію рідкісним кліматичним феноменом під назвою «Омега-блок». Через нього гігантська бульбашка гарячого повітря надовго застрягає над певними регіонами й не пропускає рятівну прохолоду.

■ Катерина Сердюк

Учені встановили, що вживання авокадо може допомогти в контролі рівня цукру в крові. Усе через насиченість клітковиною та мінімум цукру. У дослідженні взяли участь дорослі люди з надмірною вагою або ожирінням. Частина з них щодня додавала до раціону одне авокадо, тоді як інші не змінювали свої харчові звички. Протягом кількох тижнів науковці відстежували зміни в показниках організму.

Результати продемонстрували, що регулярне споживання авокадо пов'язане з більш сприятливими показниками рівня цукру в крові. Такий ефект пояснюють поживним складом овочу: він містить багато клітковини, мало цукру та багатий на корисні моновенесичені жири.

Експерти зазначають, що клітковина в авокадо може уповільнювати засвоєння вуглеводів, допомагаючи уникати різких стрибків глюкози після їди. Крім того, цей продукт харчування забезпечує триваліше відчуття ситості, що може сприяти контролю ваги.

Що позитивно впливає на рівень цукру в крові

Водночас фахівці наголошують: ніщо не є універсальним рішенням. Найбільшу користь авокадо дає у складі збалансованого та різноманітного раціону.

Попередні дослідження також указують на позитивний вплив авокадо на серцево-судинну систему. Завдяки вмісту ненасичених жирів, він може допомагати підтримувати

здоровий рівень холестерину, а також забезпечує організм важливими вітамінами й мінералами. Попри позитивні результати вчені підкреслюють необхідність подальших досліджень, щоб краще збагнути довготривалий вплив авокадо на обмін речовин і рівень цукру в крові.

Раніше йшлося про те, чи можна їсти недозріле авокадо. Авжеж, воно безпечно, хоча тверде й не таке смачне. За поживністю майже не поступається стиглому, але краще надається для страв, де не так важлива кремова текстура. Стиглість визначають на дотик: плід має бути трохи м'яким. Авокадо дозріває після збирання, і цей процес можна прискорити, якщо покласти його в паперовий пакет разом із бананом або яблуком.

ДОРОГИ З ПЕРЕРОБЛЕНОГО ПЛАСТИКУ

■ Карина Бовсуновська

Непал намагається знайти вирішення однієї з найбільших екологічних проблем, які спіткали країну, а саме: величезної кількості пластикових відходів, що переповнюють міста, річки й гірські райони.

Останніми роками зростання споживання упакованих товарів і відсутність ефективних систем переробки призвели до масового накопичення пластику, особливо в таких містах, як Катманду та Покхара. Тому місцева влада й екологічні організації вирішили випробувати незвичайний метод — використання переробленого пластику для будівництва доріг.

Проект координує Green Road Waste Management, заснована Бімалом Бастолою та його командою. Основна ідея: упаковка, яку складно переробити, перетворюється на ма-

теріал для асфальту. На кожен кілометр дороги потрібно близько 2 т подрібненого пластику. Процес передбачає плавлення пластику та змішування його із заповнювачами, які використовують при будівництві доріг. Згодом додають бітум для отримання готового асфальту. Ті, хто працює над проектом, стверджують, що дороги, побудовані таким чином, є міцнішими та краще витримують пошкодження, спричинені водою. «Я побачив потенціал у цих пластикових матеріалах, які зазвичай потрапляють на смітник, і вирішив, що їх можна використовувати як часткову альтернативу бітуму», — зауважив Бастола.

Проблема відходів у Непалі стає все гострішою на тлі швидкої урбанізації та недостатньої інфраструктури для переробки. Непальські міста щодня генерують тисячі тонн сміття, а пластик є однією з найбільш шкідливих його складових.

Прихильники проекту запевняють, що цей метод може одночасно вирішити дві проблеми — управління відходами та неналежний стан дорожньої інфраструктури. Така технологія вже випробувана в інших країнах, зокрема, в Індії, Бангладеш і Нідерландах.

Водночас фахівці з охорони навколишнього середовища звертають увагу на те, що потрібні додаткові дослідження щодо довготривалого впливу. Експерти вимагають проведення досліджень щодо викидів, які утворюються під час виробництва асфальту, деградації матеріалу та ризику появи мікропластику в природі. Для багатьох місцевих жителів ця ініціатива є надією на те, що міста можуть стати чистішими та екологічнішими. Якщо результати будуть позитивними, непальську модель можуть перейняти й інші країни, які мають серйозні проблеми із забрудненням та поводженням з міськими відходами.

Після провалу ШІ Ford повертає інженерів

■ Роман Журба

Автомобільний виробник Ford повертає на роботу близько 350 інженерів після того, як ставка на штучний інтелект (ШІ) у контролі якості не дала очікуваних результатів. У компанії визнали, що надмірна залежність від автоматизованих систем контролю якості не дозволила виявити частину дефектів, які згодом призводили до значних витрат на гарантійне обслуговування.

Кумар Галхотра, операційний директор Ford, зазначив, що компанія повернула технічних фахівців для пошуку дефектів ще до потрапляння деталей на конвеєр. А Чарльз Пун, віцепрезидент із розробки апаратного забезпечення, зізнався, що компанія недооцінила роль досвідчених інженерів і хибно вважала, що впровадження ШІ само собою забезпечить високу якість продукції.

Серед повторно залучених людей — колишні

Кумар Галхотра

працівники компанії та фахівці від постачальників. У Ford зауважили, що рішення вже почало знижувати витрати, пов'язані з гарантійними претензіями та відкликаннями автомобілів.

Відновлення деградованих літєвих батарей

■ Андрій Підкуймуха

Дослідники з Корнельського університету (штат Нью-Йорк) представили новий спосіб відновлення літій-іонних акумуляторів, що дозволяє повернути їм майже повну ємність без необхідності повного перероблення.

Метод характеризують як «пряму регенерацію від електрода до електрода» (DEER), він ґрунтується на використанні електрохімічного розчину, який розчиняє товстий шар відкладень — так званий твердий електролітний інтерфейс (SEI), що утворюється після сотень циклів заряджання.

Тонкий шар SEI є необхідним для роботи батареї, проте з часом він надмірно потовщується, збільшуючи внутрішній опір і знижуючи ємність. Саме ця причина часто призводить до виведення акумуляторів з експлуатації, навіть якщо їхня фізична структура залишається придатною. Новий метод дозволяє видалити надлишкові відкладення та нанести захисний шар, що уповільнює подальшу деградацію.

У ході випробувань відновлені батареї змогли

повернути до 95 % початкової ємності. Після повторного циклу регенерації вони зберігали близько 90 % ємності, що свідчить про можливість багаторазового продовження їхнього терміну служби. Це відкриває перспективи для значного зменшення кількості відходів та економії ресурсів.

Економічні й екологічні переваги методу також виглядають вагомими. Застосування DEER може скоротити витрати на виробництво перероблених акумуляторних елементів на 56 %, а також зменшити рівень шкідливих викидів у повітря та споживання води, порівнюючи з традиційними методами переробки, які передбачають повне розбирання та енергоємні процеси вилучення матеріалів.

Команда дослідників планує розширити технологію, щоб вона могла боротися не лише з проблемами, пов'язаними зі SEI, але й з іншими видами деградації, зокрема втратою літію. Довготривала мета полягає у створенні швидшої, дешевшої й екологічнішої системи відновлення акумуляторів, що стане корисною для електромобілів та великих систем зберігання енергії.

Найелегантніші машини в історії

Studebaker President (1928)

Wolseley 21-60 (1928)

Rolls-Royce Phantom IV (1950)

Roosevelt (1929)

ГОРОСКОП ІЗ 16 ДО 22 ЛИПНЯ

Овен (21.03—20.04)

Вам буцімто потрібно терміново щось купити, кудись вкласти гроші, оплатити все наперед. Та краще залишити такі бажання лише в планах, а в реальності відкласти банківські картки й готівку подалі. Особливо обережно варто ставитися до великих сімейних витрат, ремонту, купівлі нерухомості. Зосередьте свою увагу на нервовій системі та сні. Не ігноруйте втому. У стосунках варто активно підіймати тему домівки та близькості.

Телець (21.04—21.05)

Слова коштують грошей. Тому не обіцяйте більше, ніж можете виконати, не погоджуйтеся на умови, які викликають навіть найменшу підозру, та не беріть участь у ділових розмовах, перебуваючи в стані роздратування. Також дуже важливо не заїдати тривогу. Замість постійних перекусів віддайте перевагу прогулянкам, м'якому стретчингу, масажу. Також робіть перерву у своїх буднях зі суворою дисципліною. І всі розмови, коли йдеться про стосунки, краще фільтрувати.

Близнюки (22.05—21.06)

Гроші зараз головні. У вас з'явиться стійке відчуття, що їх хтось у вас краде. Буде чимало прибутків, але безліч дрібних витрат може призвести до того, що гаманець спорожніє. Відтак можливі втома, дратівливість, розсіювання концентрації, проблеми зі сном. Варто позбутися інформаційного сміття та цілком зануритися в питання, які турбують тут і зараз. А також дуже уважно переглянути всі свої заплановані витрати й ігнорувати спонтанні покупки просто тому, що «хочеться».

Рак (22.06—23.07)

Не варто поспішати з фінансовими обіцянками та великими покупками. Якщо вас давно відвідували думки підняти вартість своєї роботи, попросити вищої зарплати, перестати щось робити «по дружбі», то окремі події наполегливо підштовхуватимуть до цього. Ви стаєте чутливішими, ніж зазвичай. Тіло буде відверто натякати на проблеми зі здоров'ям, які до цього ігнорувалися. Можуть загостритися реакції на стрес, недосипання, перенавантаження спілкуванням, сімейні переживання.

Лев (24.07—23.08)

Зараз вам нудно, але це затишся перед чимось цікавим. Тож краще дати лад справам із боргами, прихованими витратами, підготовленням проєктів, внутрішніми страхами щодо грошей. Організм благує про більше часу на відпочинок. Годі жити на каві та харизмі — дайте здоров'ю перезавантажитися і відновитися. Незабаром поживається особисте життя. До цього можливі таємні симпатії, спогади, сні про колишніх і бажання збагнути, чого насправді прагнете від стосунків.

Діва (24.08—23.09)

Вас очікують корисні зв'язки. Гроші надходять не лише завдяки праці, а й завдяки оточенню: рекомендації, командні проєкти, нові клієнти, професійні спільноти, старі контакти. Та вам важливо не впасти в гіперконтроль — не стежити за всім одразу: харчуванням, шкірою, режимом дня, чужими помилками. Мозок готовий до цього експерименту, а ось тіло — ні. Уважно стежте за м'язовим напруженням, що даватиме про себе знати не лише через фізичну працю, а й через дисбаланс у роботі нервової системи.

Терези (24.09—23.10)

Визначається ваша кар'єра, статус, цілі та місце в професійному світі. Якщо робота втомилася без видимого результату, то треба нарешті дати відчуттю зрушити з мертвої точки. Утома, головний біль, проблеми зі сном, перепади настрою — усе це через надто високі вимоги як на роботі, так і в стосунках. У взаєминах оголюються нерви, і це підтвердить, що все трималося на вашому вмінні згладжувати гострі кути. Буде корисно виділити хоча б кілька днів просто для себе.

Скорпіон (24.10—22.11)

Горизонти розширюються. Фінансові витрати можуть бути пов'язані з навчанням, поїздками, просуванням себе в соціальних мережах, юридичними питаннями, наставництвом або новою професійною траєкторією. Вам зараз потрібне повітря — буквально й метафорично. Якщо ж дошкуляє рутинна, роздратування, що накопичується вже давно, зростатиме дедалі дужче. Поїздки, прогулянки, різка зміна світу, що оточує, — найкраще, що зараз можна вчинити.

Стрілець (23.11—21.12)

Слід уважніше придивлятися до спільного сімейного бюджету: кредити, борги, фінансові домовленості з партнером. Авжеж, це не найлегший сектор, але він давно потребує кардинальних змін. Зараз не варто вкладати кошти в ризиковані проєкти та купувати щось у кредит. Емоційна глибина може втомлювати. У стосунках акцентуйтеся на темах близькості й ревнощів. Поверхові розмови вже точно не врятують вашу пару. Доведеться розмовляти відверто про свої страхи, бажання, гроші, інтим і межі.

Козеріг (22.12—20.01)

Клієнти, колеги, партнери, договори, спільні проєкти — усе це виходить на перший план. Найімовірніше, повернуться старі перемовини, колишні клієнти, незавершені зобов'язання або питання, які вважалися вирішеними. Хронічна внутрішня напруга вибиватиме з колії та викликатиме бажання почати все з нуля. На вас емоційно тиснутимуть через стосунки, дім, обов'язки та старі невирішені проблеми. Зараз важливіша тема не романтики, а партнерства.

Водолій (21.01—19.02)

Обставини вимагають перегляду робочих процесів, режиму, обов'язків і щоденних завдань. Зараз краще доробляти, виправляти, перевіряти ще раз, повертатися до старих робочих питань. Ви повною мірою відчуєте, що вже давно живете в режимі студента перед іспитом. Моральна втома, вигорання, недосипання можуть призвести до кардинальних і необдуманих рішень. У стосунках важливіша повсякденна сумісність, а не феєрверки романтики.

Риби (20.02—20.03)

Виникне тема цінності вашого таланту. Незалежно від типу діяльності час облишити ставитися до оплати вашої праці з припискою «Дякую!». Нестача грошей — не привід знецінювати свої навички й обсяг заробітної плати. Також варто уважніше придивитися до своїх гобі, адже в них може бути прихований чималий фінансовий потенціал. Краще бути обережнішими з емоційними витратами, бо вони можуть розчарувати.

Світлана Таланова

С	Я	І	С	А	В	А	Т	А	К
Л	Г	А	Р	М	И	Д	Е	Р	С
О	Т	Р	О	С	М	І	Р	Г	И
Н	Н	І	С	О	Н	О	Р	Г	Р
П	Р	О	В	О	К	А	Ц	І	Я
П	С	Г	Т	А	Н	А	К	Г	Я
І	І	Л	У	В	А	Г	А	О	Н
С	Р	І	Н	І	Г	А	П	Р	Т
Н	К	Д	Х	У	Р	М	А	А	Ю
Я	З	А	В	Д	А	Н	Н	Я	Л

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: гармидер, глід, гора, грім, гроно, завдання, канат, катавасія, кріс, люття, ніс, пагін, пісня, провокація, слон, сорт, увага, хурма. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 28: дім.

Місця, що стрімко перетворюються на пустелю

■ Зоряна Павлюк

Через посухи, зміну клімату, надмірне використання водних ресурсів і зростання потреб населення озера, річки та болота по всьому світу стрімко міліють або взагалі зникають. Одна з найбільших річок Південної Америки, Парана в Аргентині, переживає серйозне обміління. Біля міста Росаріо супутники зафіксували значне зниження рівня води. Посуха оголила великі ділянки річкового дна й навіть спричинила появу нових островів посеред русла.

Колись друга за величиною водойма Болівії — Поопо — зникла майже цілком. Через посухи, потепління клімату та відведення води озеро перетворилося на солончак. Разом із водоймою зникли традиційні джерела заробітку для місцевих громад. Озеро Нгамі в Ботсвані, яке залежить від надходження води з дельти Окаванго, опинилося під загрозою зникнення. Через нерегулярні паводки й тривалі посухи озеро дедалі частіше висихає. Ще кілька років тому Лагуна-де-Акулео в Чилі було популярним місцем відпочинку неподалік від столиці країни. Тепер лагуна практично зникла через багаторічний дефіцит опадів і виснаження водних ресурсів.

Озеро Урмія в Ірані — одне з найбільших солоних озер Близького Сходу — втратило більше як 90 % своєї площі. Фахівці пов'язують катастрофу з посухами, активним використанням води для сільського господарства та будівництвом інфраструктури, яка змінила природні потоки річок.

Унікальні месопотамські болота Аль-Чибайш в Іраку, які входять до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО, також стрімко скорочуються. Причиною стали зміни водного режиму річок Тигр і Євфрат.

Амбвомбе, що на півдні острова Мадагаскар, переживає одну з найважчих екологічних криз. Тривалі посухи, високі температури та пилові бурі знищують джерела води й сільськогосподарські угіддя, змушуючи людей покидати свої домівки. Через зменшення паводків річки Нігер та посилення посух озеро Фагібіне в Малі практично висохло. Регіон швидко охоплюють процеси опустелювання, що негативно впливає на життя місцевого населення.

Озеро Мід у США — найбільше водосховище країни, що на річці Колорадо, за останні десятиліття суттєво втратило запаси води. Воно забезпечує водою мільйони людей, тому його обміління викликає серйозне занепокоєння екологів і влади.